

Natura 2000 fenntartási terv

Vásárhelyi-és Csanádi-puszták különleges madárvédelmi terület (HUKM10004)

Ügyfél:
Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóság

Partner:
CSEMETE Természet- és Környezetvédelmi Egyesület

2017

Tartalomjegyzék

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai	1
1.1. Név	1
1.2. Azonosító kód	1
1.3. Kiterjedés	1
1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek	1
1.5. Érintett települések	2
1.6. Egyéb védeltségi kategóriák	2
1.7. Tervezési és egyéb előírások	3
2. Veszélyeztető tényezők	3
3. Kezelési feladatok meghatározása	8
3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése	8
3.2. Kezelési javaslatok	9
3.2.1. Élőhelyek kezelése	9
3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok	9
3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok	9
3.2.1.2.1. KE1 kezelési egység	9
3.2.1.2.2. KE2 kezelési egység	23
3.2.1.2.3. KE3 kezelési egység	31
3.2.1.2.4. KE4 kezelési egység	46
3.2.1.2.5. KE5 kezelési egység	52
3.2.1.2.6. KE6 kezelési egység	59
3.2.1.2.7. KE7 kezelési egység	65
3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés	72
3.2.3. Fajvédelmi intézkedések	72
3.2.4. Kutatás, monitorozás	73
3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében	73
3.3.1. Agrártámogatások	73
3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer	73
3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer	74
3.3.2. Pályázati források	75
3.3.3. Egyéb	76
3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja	76
3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök	76
3.4.2. A kommunikáció címzettjei	76
3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel	77

II. Térképek

1. A tervezési terület áttekintő térképe	79
2. A tervezési terület kezelési egységeinek áttekintő térképe	80

I. Natura 2000 fenntartási terv

1. A terület azonosító adatai

1.1. Név

Vásárhelyi- és Csanádi-puszták különleges madárvédelmi terület. A tervezési terület áttekintő térképét az 1. számú térkép melléklet tartalmazza.

1.2. Azonosító kód

HUKM10004

1.3. Kiterjedés

21832,54 ha

1.4. A kijelölés alapjául szolgáló fajok és/vagy élőhelyek

A kijelölés alapjául szolgáló fajok a hivatalos Natura 2000 adatbázis (Standard Data Form, SDF) 2016-os állapota alapján kerülnek felsorolásra. Az adatbázis megtalálható a Körös-Maros Nemzeti Park Igazgatóságon.

Madárfajok:

Faj neve	Faj kódja
Bölmömbika (<i>Botaurus stellaris</i>)	A021
Bakcsó (<i>Nycticorax nycticorax</i>)	A023
Kis kócsag (<i>Egretta garzetta</i>)	A026
Nagy kócsag (<i>Egretta alba</i>)	A027
Vörös gém (<i>Ardea purpurea</i>)	A029
Fekete gólya (<i>Ciconia nigra</i>)	A030
Fehér gólya (<i>Ciconia ciconia</i>)	A031
Nagy lilik (<i>Anser albifrons</i>)	A041
Nyári lúd (<i>Anser anser</i>)	A043
Csörgő réce (<i>Anas crecca</i>)	A052
Tökés réce (<i>Anas platyrhynchos</i>)	A053
Böjti réce (<i>Anas querquedula</i>)	A055
Kanalas réce (<i>Anas clypeata</i>)	A056
Rétisas (<i>Haliaeetus albicilla</i>)	A075
Barna rétihéja (<i>Circus aeruginosus</i>)	A081
Kékes rétihéja (<i>Circus cyaneus</i>)	A082
Kék vércse (<i>Falco vespertinus</i>)	A097
Daru (<i>Grus grus</i>)	A127
Túzok (<i>Otis tarda</i>)	A129
Gólyatöcs (<i>Himantopus himantopus</i>)	A131
Gulipán (<i>Recurvirostra avosetta</i>)	A132
Széki lile (<i>Charadrius alexandrinus</i>)	A138
Aranylile (<i>Pluvialis apricaria</i>)	A140
Pajzsos cankó (<i>Philomachus pugnax</i>)	A151
Nagy goda (<i>Limosa limosa</i>)	A156

Kis póling (<i>Numenius phaeopus</i>)	A158
Nagy póling (<i>Numenius arquata</i>)	A160
Piroslábú cankó (<i>Tringa totanus</i>)	A162
Réti cankó (<i>Tringa glareola</i>)	A166
Fattyúszerkő (<i>Chlidonias hybridus</i>)	A196
Kék galamb (<i>Columba oenas</i>)	A207
Réti fülesbagoly (<i>Asio flammeus</i>)	A222
Európai szalakóta (<i>Coracias garrulus</i>)	A231
Vörösnyakú lúd (<i>Branta ruficollis</i>)	A396
Parlagi sas (<i>Aquila heliaca</i>)	A404

1.5. Érintett települések

Békés megye:

Békéssámsón, Kardoskút, Orosháza, Tótkomlós

Csongrád megye:

Ambrózfalva, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Királyhegyes, Makó, Nagyér, Székkutas

A tervezési terület által érintett helyrajzi számok listáját az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendeletet (a továbbiakban: KvVM rendelet) tartalmazza. A Natura 2000 területek által érintett helyrajzi számokat és így a Natura 2000 jogi státuszt is a KvVM rendelet rögzíti térképi megjelenítéssel is. A jogi jelleg a megosztással keletkező utód helyrajzi számokra is kiterjed.

1.6. Egyéb védettségi kategóriák

Átfedő Natura 2000 terület: Hódmezővásárhely környéki és csanádi-háti puszták kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20001) - 16420 ha, az átfedő terület nagysága: 11822 ha; Száraz-ér kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUKM20004) - 1522 ha, az átfedő terület nagysága 671 ha.

Országos jelentőségű védett természeti területek: Körös-Maros Nemzeti Park (KMNP) Kardoskúti Fehértó - 5629 ha, az átfedő terület nagysága 5629 ha; KMNP Csanádi puszták - 4057 ha, az átfedő terület nagysága 4050 ha; védetté nyilvánító jogszabály száma: 3/1997. (I.8.) KTM rendelet.

Ramsari területek: Kardoskúti Fehér-tó Ramsari terület (492 ha), Montág-pusztai Ramsari Terület (2203 ha).

Egyedi hatósági határozattal kihirdetett ex lege védett szikes tavak a területen: Csikópusztai tó (84 ha), Kakasszéki-tó (185 ha), Kardoskúti Fehér-tó (491 ha), Kis-Sóstó (26 ha), Kopáncsi szikes-tó (128 ha), Kútvolgy-Kakasszéki szikesek (286 ha), Macelka-nádas (35 ha), összesen 1235 ha.

Országos Ökológiai Hálózattal való érintettség: 9455 ha magterület, 1498 ha ökológiai folyosó, 812 ha puffer terület.

1.7. Tervezési és egyéb előírások

- Országos Területrendezési Tervről szóló 2003. évi XXVI. törvény
- Békés megye területrendezési terve (11/2012. (VI.27.) önkormányzati rendelettel módosított 15/2005. (X.7.) KT. sz. rendelet)
- Csongrád megye területrendezési terve (10/2012. (III. 19.) önkormányzati rendelettel módosított 21/2005. (XII. 1.) önkormányzati rendelete)
- A tervezési területen az alábbi települések rendelkeznek hatályos, elfogadott településrendezési tervvel és helyi építési szabályzattal:

Békés megye:

- Békéssámszon településrendezési terve: 2/2010. (IV. 06.) rend.
- Kardoskút településrendezési terve: 12/2012. (XII.27.) rend.
- Orosháza településrendezési terve: 10/2011. (V.30.) rend.
- Tótkomlós településrendezési terve: 17/2006. (VI.27.) rend.

Csongrád megye:

- Csanádpalota településrendezési terve: 15/2007. (VI.27.) rend.
- Hódmezővásárhely településrendezési terve: 23/2008. (V.10.) rend.
- Makó településrendezési terve: 17/2006. (VII.13.) rend.
- Székkutas településrendezési terve: 10/2005. (IX.15.) rend.
- A tervezési területet érintő vadgazdálkodási üzemtervek készítése folyamatban van.
- Országos vízgyűjtő-gazdálkodási terv (1155/2016. (III.31.) Korm. határozat)
- A tervezési területre a 2-19 Kurca és a 2-21 Maros alegység vízgyűjtő-gazdálkodási terve vonatkozik.
- Fajmegőrzési tervek:
 - Fehér gólya (*Ciconia ciconia*) KvVM TvH, 2013.
 - Kék vércse (*Falco vespertinus*) VM Környezetügyért Felelős Államtitkárság, 2013.
 - Széki lile (*Charadrius alexandrinus*) KvVM TvH, 2006.
 - Túzok (*Otis tarda*) KvVM TvH, 2004.
 -

2. Veszélyeztető tényezők

Kód (új)	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A03.01	Intenzív, vagy intenzívebb kaszálás	M	20	Az intenzív, egyszerre nagy területeken egy időben történő, gépekkel végzett kaszálás esetén gyorsan megváltozik az élőhely jellege, ami elsősorban a földön fészkelő madárfajok esetében okozhat károkat (zavarás fészkelési időszakban, tojás vagy fióka pusztulás), illetve a

				táplálékul szolgáló állatok számára is kedvezőtlen a hirtelen élőhely átalakulás.
A03.03	Kaszálás felhagyása/hiánya	L	3	A kaszálás hiánya az élőhelyek szerkezeti átalakulásához, gyomosodásához, becserjésedéséhez, nádasodásához vezethet, elősegítheti inváziós fajok terjedését. Elsősorban a nyílt területekhez kötődő madárfajok számára kedvezőtlenek ezek a folyamatok.
A04.01	Intenzív legeltetés	L	8	A túlzott legeltetés esetén megváltozik az élőhely szerkezete, illetve elsősorban a földön fészkelő madárfajok esetében pusztulást okozhat a fészkelési időszakban.
A04.03	Pásztorkodás felhagyása, legeltetés hiánya	M	20	A megfelelő intenzitású legeltetés hiányában az élőhelyek átalakulhatnak, gyomosodás, homogenizálódás, cserjésedés, nádasodás következhet be, ami főleg a nyílt területekhez kötődő madárfajok és táplálékállataik szempontjából jelent negatív hatást.
A07	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	H	60	A vegyszerek használata az élőhelyek gyomosodását, az ott előforduló, táplálékul szolgáló fajok pusztulását okozhatja.
D01.02	Autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	8	Új utak építése, vagy a meglévők felújítása az élőhelyek károsodását, megsemmisülését, feldarabolódását okozza, a közlekedő

				gépjárművek sok állatot elütnek.
D02	Közüzemi vonalas berendezések	M	10	Légvezetékek, vasúti felsővezetékek jelentenek veszélyt a madarakra áramütés miatt.
E01	Városi környezet, lakóterület	M	10	A lakott területek közelében nagyobb az illegális hulladék elhelyezés, talaj- és vízszennyezés mértéke, járművek vagy emberek által okozott taposás lehetősége, vegyszerterhelés esélye, ami az élőhelyek károsodásával, degradációjával, megsemmisülésével, illetve közvetlenül a madárfajok és táplálékállataik pusztulásával jár. A lakott területek közelében gyakrabban fordulnak elő kutyák, macskák, amik egyes madárfajok egyedeit, tojásait veszélyeztetik.
F03.01	Vadászat	M	50	A vadászati tevékenység zavarást jelent a madárfajok számára, illetve esetlegesen védett madárfajok lelövését, eredményezheti.
F03.01.01	Vadak károkozása	M	30	A vaddisznó és számos emlős ragadozó kárt okozhat a földön fészkelő madárfajok fészkeiben. A vaddisznó túrása lokálisan az élőhelyek károsodását, gyomosodását, inváziós fajok terjedését okozhatja.
F03.02.03	Csapdázás, mérgezés, orvvadászat	L	2	E tevékenységek közvetlenül a madárfajok egyedeinek pusztulását okozhatják.

I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	50	Az inváziós fajok átalakítják az élőhelyek szerkezetét, agresszív terjedésükkel kiszorítják az őshonos fajokat.
I02	Problémát jelentő őshonos fajok	M	10	Egyes őshonos fajok (pl. nád, kökény) kezelés (kaszálás, legeltetés) hiányában elterjedhetnek, ezzel a gyepes élőhelyek szerkezetét átalakítva, a táplálékul szolgáló állatfajok, illetve elsősorban a földön fészkelő madárfajok számára alkalmas élőhelyek kiterjedését csökkentve.
J02.03	Csatornázottság, vízelvezetés	H	70	A csatornázás, vízelvezetés hatására a területek vízellátottsága csökken, az élőhelyek kiszáradnak, átalakul a növényzet, ami elsősorban a vízhez kötődő madárfajokat érinti.
J02.05	Hidrológiai viszonyok módosítása	H	80	A vizes élőhelyek lecsapolása, belvizek levezetése, felszíni vízkivétel a vízhez kötődő madárfajok élőhelyének elvesztésével jár, a gyepes élőhelyek szerkezete megfelelő vízellátottság hiányában átalakul, a fajkészlet megváltozik.
K01.03	Kiszáradás	M	50	Egyes vízterek a szélsőséges időjárási viszonyok következtében időszakosan vagy véglegesen kiszáradhatnak, elveszítve ezáltal élőhelyi szerepüket. Elsősorban a vizes élőhelyekhez kötődő

				madárfajokat veszélyezteteti a kiszáradás.
K02	Természetes élőhely átalakulások, szukcessziós folyamatok	M	20	A szukcessziós folyamatok következtében megváltozik az élőhelyek szerkezete, alkalmatlanná válik az ott élő madárfajok és táplálékállatok számára.

A tervezési területre kívülről ható veszélyeztető tényezők:

Kód (új)	Veszélyeztető tényező neve	Jelentősége (H=nagy, M=közepes, L=kicsi)	Érintett terület aránya (%)	Milyen jelölő fajra és milyen módon gyakorol hatást?
A07	Biocid termékek, hormonok, kemikáliák használata	H	60	A vegyszerek használata az élőhelyek gyomosodását, az ott előforduló, táplálékul szolgáló fajok pusztulását okozhatja.
D01.02	Autópályák, autóutak, fő- és mellékutak	M	8	Új utak építése, vagy a meglévők felújítása az élőhelyek károsodását, megsemmisülését, feldarabolódását okozza, a közlekedő gépjárművek sok állatot elütnek.
D02	Közüzemi vonalas berendezések	M	10	Légvezetékek, vasúti felsővezetékek jelentenek veszélyt a madarakra áramütés miatt.
I01	Idegenhonos inváziós fajok jelenléte	H	50	Az inváziós fajok átalakítják az élőhelyek szerkezetét, agresszív terjedésükkel kiszorítják az őshonos fajokat.
I02	Problémát jelentő őshonos fajok	M	10	Egyes őshonos fajok (pl. nád, kökény) kezelés (kaszálás, legeltetés) hiányában elterjedhetnek, ezzel a gyepes élőhelyek szerkezetét átalakítva, a táplálékul szolgáló állatfajok, illetve elsősorban a földön fészkelő madárfajok

				számára alkalmas élőhelyek kiterjedését csökkentve.
J02.03	Csatornázottság, vízelvezetés	H	70	A csatornázás, vízelvezetés hatására a területek vízellátottsága csökken, az élőhelyek kiszáradnak, átalakul a növényzet, ami elsősorban a vízhez kötődő madárfajokat érinti.
J02.05	Hidrológiai viszonyok módosítása	H	80	A vizes élőhelyek lecsapolása, belvizek levezetése, felszíni vízkivétel a vízhez kötődő madárfajok élőhelyének elvesztésével jár, a gyepek élőhelyek szerkezete megfelelő vízellátottság hiányában átalakul, a fajkészlet megváltozik.

3. Kezelési feladatok meghatározása

3.1. Természetvédelmi célkitűzés, a terület rendeltetése

A területen a fő célkitűzés a jelölő fajok, különösen a bőlömbika (*Botaurus stellaris*), bakcsó (*Nycticorax nycticorax*), vörös gém (*Ardea purpurea*), fekete gólya (*Ciconia nigra*), bőjtű réce (*Anas querquedula*), kanalas réce (*Anas clypeata*), vörösnakú lúd (*Branta ruficollis*), rétisas (*Haliaeetus albicilla*), kék vércse (*Falco vespertinus*), daru (*Grus grus*), tűzok (*Otis tarda*), gólyatöcs (*Himantopus himantopus*), pajzsoscankó (*Philomachus pugnax*), nagy goda (*Limosa limosa*), kis póling (*Numenius phaeopus*), nagy póling (*Numenius arquata*), piros lábú cankó (*Tringa totanus*), fattyúszerkő (*Chlidonias hybridus*), réti fülesbagoly (*Asio flammeus*), szalakóta (*Coracias garrulus*) kedvező természetvédelmi helyzetének fenntartása és helyreállítása, valamint a Natura 2000 területen a kedvező természeti állapot és a fenntartható gazdálkodás feltételeinek biztosítása.

A fenti célkitűzéseket a gyepterületek és a vizes élőhelyek esetében megfelelő módon végzett aktív élőhely kezeléssel (kaszálás, legeltetés), valamint az inváziós fajok visszaszorításával és a természetes vízháztartási viszonyok fenntartásával, helyreállításával lehet elérni. A jelölő madárfajok védelme érdekében a megfelelő élőhelyek biztosítása mellett a következő fajmegőrzési intézkedések indokoltak: fészkelés elősegítése költőládák, odúk kihelyezésével (kék vércse, szalakóta), költések zavartalanságának biztosítása (elsősorban parlagi sas, kerecsensólyom) elsősorban ragadozó madarakat érintő szándékos vagy véletlen mérgezések megelőzése; elektromos vezetékek madárbaráttá tétele, illetve földkábelre cseréje.

Az élőhelyek rehabilitációja a szántóföldi művelésre kevésbé alkalmas területek visszagyepesítésével, a természetes vízháztartási viszonyok helyreállításával érhető el.

3.2. Kezelési javaslatok

A 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4. § 5. pontja alapján „(5) A fenntartási terv a Natura 2000 terület kezelésére vonatkozó javaslatokat, valamint ezek megvalósításának lehetséges eszközeit tartalmazza, és jogszabály eltérő rendelkezése hiányában kötelező földhasználati szabályokat nem állapít meg.”

Az itt megfogalmazott előírás-javaslatok célja, hogy a kezelési egységekben előforduló közösségi jelentőségű értékek, a jelenlegi gazdálkodási gyakorlat és adottságok alapján javaslatot tegyenek a gazdálkodás kívánatos módjára. Ennek érdekében itt megfogalmazásra kerülnek olyan előírás-javaslatok, amelyek alapul szolgálnak a jövőbeli támogatási programok kidolgozásához. A gazdálkodók számára ezek az előírás-javaslatok a jelen terv alapján kötelezettséget nem jelentenek, betartásuk csak támogatási programokon keresztül, önkéntes vállalat formájában válhat csak kötelezővé. A már más jogszabály vagy hatósági eszköz alapján létező előírások esetében azok kötelező jellegét értelemszerűen az azt megalapozó jogszabály, vagy hatósági eszköz támasztja alá, jelen fenntartási terv ezekre az előírásokra csak utalást tesz.

A fenntartási tervben szereplő kezelési javaslatok meghatározása kezelési egységenként történik. Egy kezelési egységbe az élőhelyvédelmi vagy fajvédelmi szempontból hasonlóan kezelt területek tartoznak. A kezelési egységek lehatárolása élőhelytípusok szerint történt. Az élőhelytípusok leírása az ÁNÉR2011 (Általános Nemzeti Élőhely-osztályozási Rendszer 2011-es verziója) szerint történt. A kezelési egységek határa nem feltétlenül követi az ingatlan-nyilvántartási határokat, mivel sok esetben a nyilvántartott és valós területhasználat eltér. A tervezési területen 7 kezelési egység került kialakításra.

3.2.1. Élőhelyek kezelése

3.2.1.1. Gazdálkodáshoz nem köthető általános javaslatok

A tervezési területen sok földút található, ezek nagy része nincs karbantartva. Csapadékos időszakban gépjárművel történő közlekedésre nem csak a meglévő földutak nyomvonalát használják, hanem a sáros, összeszabdalt részeken kerülgetve a földút melletti területekre is ráhajtanak, gyepterületek esetében ezzel az élőhelyek károsodását okozva. Ezért fontos a már meglévő földutak folyamatos karbantartása, csak a meglévő nyomvonalak használata.

Új elektromos vezetékek létesítése során a földkábel kell előnyben részesíteni, szabadvezetékek esetén azokat madárbarát módon kell kialakítani. Meglévő szabadvezetéseket madárbaráttá kell átalakítani.

3.2.1.2. Gazdálkodáshoz köthető kezelési javaslatok

3.2.1.2.1. KE1 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Ide tartoznak a természetes, természetközeli állapotú nyílt vízhez kötődő növényzettel borított területek, illetve a nyílt vízfelületek. Ide kerültek továbbá azok a kicsi nádas, gyepes foltok, amelyek a csatornáknál kvázi zárványfoltokként, vagy azok partjain helyezkednek el. Az érintett területek kiterjedése: 252 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR2011 kódú területek tartoznak ide:

A5 - szikes tavak hínárnövényzete
Ac - álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
B1a - nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
B2 - harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
B5 - nem zsombékoló magassásrétek
B6 - zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
BA - fragmentális és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál
F4 - üde mézpázsitos szikfokok
F5 - padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete
OA - jellegtelen fátlan vizes élőhelyek
OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
P2b - galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
P2c - idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai
S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
U7 - homok-, agyag-, tűzeg- és kavicsbányák, digó- és kubikgödrök, mesterséges löszfalak
U9 - állóvizek
U9Nszik - szikes tavak

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

1530 – pannon szikes sztyeppek és mocsarak

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A tervezési terület a 2-19 Kurca, illetve nagyjából a 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén található. Közvetlenül érinti a terület összes jelentősebb vízfolyását, illetve a Kardoskúti Fehér-tavat és a Csikópusztai-tavat. A terület magasabb térszínein alapvetően szántó dominanciájú mezőgazdasági területek az uralkodóak, csak az alacsonyabban fekvő viszonylag kis kiterjedésű szikes laposokban – jellemzőek a néhány hektár kiterjedésű, asztatikus jellegű, viszonylag kis tartósságú (efemer) szikes tavak, mocsarak – maradtak fenn az egykori vizes élőhelyek hírmódói.

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki, a 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	1. prioritás	2. prioritás
Gyúló-i-csatorna	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	23, 2.4	
Kenyere-ér	6.7, 6.8	34
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	6	18.1
Kórógy-ér	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	6	2, 30
Ludas-ér	6	2, 30
Mágocs-ér	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	23	6.7, 6.8
Veker-ér-csatorna	2.4, 23, 32	2, 30

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	1. prioritás	2. prioritás
Kakasszéki-tó	2, 30	6.7, 6.8

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km²	1. prioritás	2. prioritás
Gyúló-i-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	12,81	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	97,53	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	88,36	23, 2.4	
Kenyere-ér	vízfolyás vízgyűjtő	239,40	2.4, 23, 32	6
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	58,88	6	18.1
Kórógy-ér	vízfolyás vízgyűjtő	289,81	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	116,95	6	2, 30
Ludas-ér	vízfolyás vízgyűjtő	78,68	6	2, 30
Mágocs-ér	vízfolyás vízgyűjtő	276,77	6	2.4, 23, 32

Mátyáshalmi-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	136,19	2.4, 23, 32	6
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	36,96	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	185,93	2.4, 23, 32	34
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	14,60	2.4	23
Veker-ér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	260,00	2.4, 23, 32	2.4
Kakasszéki-tó	tó vízgyűjtő	41,66	2, 30	6.7, 6.8, 2.4, 23

Natura 2000 területek intézkedései:

Natura 2000 terület elnevezése	Natura 2000 terület elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)		
		1. prioritás	2. prioritás	3. prioritás
HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	2.4, 23, 32	34	6

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	1. prioritás	2. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	34, 18.1	2.4, 23, 32
Kiszombor-Csipkési-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	2.4, 23, 32	18.1
Maros kelet	2.4, 23, 32	18.1
Szőreg-Deszk-Kübekházi-főcsatorna	6.7, 6.8	23
Cigánykaér-csatorna	6.7, 6.8	23
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	6.7, 23, 32	34
Kutaséri-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Sámson-Apátfalvi-Szárazér-csatorna	2.4, 23, 32	34, 18.1
Tótkomlós-éri-csatorna		

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	1. prioritás	2. prioritás
Kardoskúti Fehér-tó	2, 30	23, 32

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	1. prioritás	2. prioritás
Deszk–Fehértói-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	92,80	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	vízfolyás vízgyűjtő	225,49	34	2.4, 23, 32
Kiszombor–Csipkési-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	13,74	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	33,71	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	vízfolyás vízgyűjtő	147,17	2.4, 23, 32	
Maros kelet	vízfolyás vízgyűjtő	148,57	2.4, 23, 32	34
Szőreg–Deszk–Kübekházi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	43,99	2.4, 23, 32	2, 30
Kardoskúti-Fehér-tó	tó vízgyűjtő	13,07	2, 30	23
Cigánykaér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	109,02	23	2.4, 23, 32
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	277,85	2.4, 23, 32	34
Sámson–Apátfalvi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	502,50	2.4, 23, 32	34
Tótkomlós-éri-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	201,84		

Intézkedések megnevezése, rövid leírása:

VGT szerinti azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
2.4	Művelési ág váltás (szántó - gyepek, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
2.5	A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való hasznosításának szabályozása (követelmények és tilelmak)
6.1	Hosszirányú szabályozás csökkentése (partvédő művek elbontása a meder oldalirányú fejlődésének biztosítása érdekében)
6.2	Mederforma és a növényzónák (parti pufferzóna, zonáció, hullámtér/ártér) rehabilitációja a jó állapot fenntartása érdekében

6.3	Az oldalirányú átjárhatóság rehabilitációja: töltések bontása (nyílt ártér kialakítása), áthelyezése (hullámtér szélesítése a jó állapotnak megfelelően), hullámtéri és mentett oldali holtágak és mellékágak vízellátása
6.4	Árvízi kockázatkezelési szempontból felesleges műtárgyak bontása, a mederszakasz rehabilitációja
6.5.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, kotrás korlátozása (lásd a 6.11.3 intézkedést is), amilyen mértékben az árvízi levezető kapacitás biztosítása ezt megengedi, a jó potenciálnak megfelelő fenntartás érdekében
6.5.2	Mederátvágás megfelelő vonalvezetéssel és mederformával
6.5.3	A parti növényzóna állapotának javítása az árvízvédelmi funkcióval összehangolva (a jó ökológiai potenciálnak megfelelő viszonyok elérése)
6.5.4	Hullámtér rendszeres előntése, hullámtéri mellékágak és holtágak összekapcsolása, vízpótlása, mesterséges vágók, ivadéknevelő helyek kialakítása, hullámtér lokális szélesítése
6.5.5	Kompenzációs hullámtéri erdősítés áramlási holtterekben, az erdősítés jó gyakorlatának kidolgozása, természetvédelmi szempontok figyelembevételével
6.5.6	Töltések esetén mentett oldali vízpótlás
6.6	Síkvidéki csatornázott vízfolyások rehabilitációja
6.7	Parti sávban a mezőgazdasági tevékenység megszüntetése, a megfelelő növényzóna helyreállítása
6.8.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, fenntartás (kotrás) jó gyakorlat szerint
6.8.2	Kanyargósság javítása a spontán fejlődés lehetőségének biztosításával, kiöblösödések kialakításával
6.8.3	Növényzónák részleges rehabilitációja, fenntartás (növényirtás) jó gyakorlat szerint
6.9	Kis- és középvízi mederszabályozás felszámolása (sarkantyúk, mederbiztosítások, partvédő művek bontása)
6.10	Kikötők átalakítása
6.11.1	Hajózási tevékenység adaptációja
6.11.2	Sarkantyúk átalakítása, feliszapolódás eltávolítása parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas szakaszokon
6.11.3	Kotrás korlátozása, különös tekintettel a parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas mederszakaszokon
6.15	Külterületi partszakaszok rehabilitációja (pl. burkolatok elbontása, partközeli mederprofil módosítása) és fenntartása
7.1	A belvízelvezetés módosítása, csapadékgazdálkodás külterületen
7.2	Csapadék-gazdálkodás a vízvisszatartás és a nagyobb beszivárgás érdekében
7.3.2	Zsilipek működésének módosítása a fő céltevékenységen kívüli időszakban
7.4.1	Csúcsrajáratás hatásának csökkentése
7.4.2	A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.4.3	Vízmegosztás nem árvízi időszakban, ill. az ökológiai kisvíz biztosítása mindkét ágban
17.1	Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
17.6	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
17.8	Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával,

	árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével: (lásd 6.2, 6.3, 6.7, 6.8.3 intézkedések)
17.9	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken, a jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazásával (zárt korona vagy aljnövényzet, tarvágás mellőzése, erdei utak kijelölése)
18.1	Tájjidegen (különösen inváziós) fajok bejutásának megakadályozása (pl. megfelelő halrács alkalmazása)
18.2	Természetes vizekben folytatott halászati és horgászati tevékenység jó gyakorlatának megvalósítása
18.3	Kórokozók vízbe jutásának megakadályozása
23.1	Vízvisszatartás épületekről, ingatlanokról és közterületeken
23.2	Vízvisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon, záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.3	Területi vízvisszatartás. A 17.5 intézkedés vízvisszatartó hatásán túl, síkvidéki területen vízvisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben
23.4	Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon
30.1	Mezőgazdasági területéről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező)
30.2	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező, homokfogó, olajfogó)
31.1	Talajvízdúsítás szabályozása
31.2	Szénhidrogén termeléshez, feltáráshoz használt kutakból kitermelt folyadék visszasajtolásának szabályozása
32.1	A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
32.2	Belvízcsatornák drénező hatásának csökkentése, megszüntetése (duzzasztás, mederfenék emelés, csatorna megszüntetése)
32.3.1	Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztással
33.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
33.2	Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozását, vízkormányzás és vízpótlás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére
34.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
34.2	A természetvédelmi szempontból megkövetelt vízminőség biztosítása, az egyéb vízminőség-védelmi intézkedéseken felül

1. Név: Csikópusztai-tó

Átlagos területi kiterjedése: 47,01 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízvisszatartás: a 17.5 intézkedés vízvisszatartó hatásán túl síkvidéki területen vízvisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)

- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

2. Név: Kardoskúti Fehér-tó

Átlagos területi kiterjedése: 123,97 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviSSzatartás: a 17.5 intézkedés vízviSSzatartó hatásán túl síkvidéki területen vízviSSzatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

3. Név: Kakasszéki-tó, Lebuki-lapos

Átlagos területi kiterjedése: 44,54 ha

Terület jellege: Az egykori ér helyén kialakított mesterséges csatorna, vízjárását alapvetően a belvízi viszonyok befolyásolják, a mederben rendszeresen marad vissza víz.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: ATI-VIZIG

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviSSzatartás: a 17.5 intézkedés vízviSSzatartó hatásán túl síkvidéki területen vízviSSzatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviSSzatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

4. Név: Kis-Sóstó

Átlagos területi kiterjedése: 14,04 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: önkormányzat

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviSSzatartás: a 17.5 intézkedés vízviSSzatartó hatásán túl síkvidéki területen vízviSSzatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

5. Név: Macelka nádas

Átlagos területi kiterjedése: 8,87 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviSSzatartás: a 17.5 intézkedés vízviSSzatartó hatásán túl síkvidéki területen vízviSSzatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviSSzatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

6. Név: Fecskés

Átlagos területi kiterjedése: 38,18 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

7. Név: Kis-Bogárzó

Átlagos területi kiterjedése: 7,39 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, mesterségesen kialakított időszakos vízállás.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

8. Név: Disznó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 8,36 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölyszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

9. Név: Csomorkányi szikes tó

Átlagos területi kiterjedése: 2,59 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

10. Név: Oláh Bandi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 12,25 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

11. Név: Csomorkányi mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 8,03 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

12. Név: Temesvári lapos

Átlagos területi kiterjedése: 10,54 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbolszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

13. Név: Búcsúhalmi laposok

Átlagos területi kiterjedése: 9,22 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbolszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

14. Név: Lófogó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 31,65 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

15. Név: Csáki lapos

Átlagos területi kiterjedése: 3,27 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

16. Név: Cinkus

Átlagos területi kiterjedése: 13,12 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben Nemzeti Földalapkezelő Szervezet

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

17. Név: Aranyad

Átlagos területi kiterjedése: 5,57 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

18. Név: Sóstó-farok

Átlagos területi kiterjedése: 6,08 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

19. Név: Sóstóér

Átlagos területi kiterjedése: 61,62 ha

Terület jellege: Szemiakvatikus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

20. Név: Kopáncs-ér

Átlagos területi kiterjedése: 128,59 ha

Terület jellege: Szemiakvatikus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (asztatikus) alakulhat ki. Az egykori ér a természetes folyamatoknak és a humán hatásoknak köszönhetően jelenleg már inkább mocsár, mocsárrét képet mutat.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

21. Név: Liliomos

Átlagos területi kiterjedése: 24,29 ha

Terület jellege: Szemiakvatikus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

22. Név: Zöldhalmi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 11 ha

Terület jellege: Szemiakvatikus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

23. Név: Kárász (Szárász-ér)

Átlagos területi kiterjedése: 15,74 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbolszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

24. Név: Nagy-Zsombék

Átlagos területi kiterjedése: 783,78 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Korábbi beavatkozások összefoglalása: töltés építés, csatorna megszüntetés

A beavatkozás célja a vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklésére és az egykori talajvízháztartás, vízjárás helyreállítására irányuló műszaki beavatkozások kivitelezése volt.

Eredmények: a pusztán az időjárás függvényében egy szinte állandó jellegű, mintegy 500 ha kiterjedésű vízállás alakult ki, segítve a Ramsari egyezmény hatálya alá tartozó terület fenntartási céljainak megvalósítását.

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

25. Név: Gál-kúti dűlő

Átlagos területi kiterjedése: 6,59 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

26. Név: Nagyéri Külső-legelő

Átlagos területi kiterjedése: 22,68 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

27. Név: Kopáncsi szikestó (Kopáncsi székes)

Átlagos területi kiterjedése: 15,88 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki. Ex lege védett szikes tó.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

28. Név: Nagykopáncs

Átlagos területi kiterjedése: 6,66 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A KEI kezelési egység vonatkozásában nincsenek kötelezően betartandó előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
V01	A területen, a növényvédelmet kizárólag vizekre és vízben élő szervezetekre nem veszélyes minőségű anyagokkal és kizárólag inváziós növényfajok irtása céljából lehet végezni.
V08	Nyílt vízfelületek kialakítása legeltetéses állattartás segítségével.*
V41	A leartott nád vizes élőhelyről történő kiszállításának nyomvonalát működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve kell kialakítani.
V48	Nádat deponálni, válogatni a területen tilos.
V57	A betakarítás során a nád rizómájának megsértését kerülni kell.
V59	A nádaratást végzőnek, a nád aratásához, a rendelkezésére álló nádvágó gépek közül mindig a talaj és hidrológiai adottságainak megfelelő gépet kell használni.
V61	A nádszegély kontrollált égetését az illetékes hatóság engedélyével december 1. és február 15. között kell elvégezni, a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal egyeztetve és annak felügyeletével.
V62	A nádaratás megkönnyítése érdekében az érintett terület vízszintjének megváltoztatása tilos.

*Mocsarak esetében nyílt vízfelület kialakítása nagytetű állattal történő legeltetéssel a természetvédelmi kezelővel előzetesen egyeztetett helyszíneken lehetséges.

E) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
V63	Élőhely-rekonstrukció.

A tervezési területen sok csatorna található, amelyek elvezetik a vizeket a természetközeli állapotú területekről. A csatornarendszerek természetvédelmi szempontból megfelelő működtetése (szabályozott vízviasszatartás, egyes csatornák megszüntetése) a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű. Az e célt szolgáló élőhely-rekonstrukciós beavatkozások támogatandók.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A tervezési területen sok csatorna található, amelyek elvezetik a vizeket a természetközeli állapotú területekről. A megfelelő vízkormányzás, elsősorban a szabályozott vízviasszatartás a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű.

A kezelési egységbe tartozó elsősorban nyílt vizes területekhez kötődő fajok, társulások nagyon érzékenyek a vegyszeres terhelésre, ezért a vegyszerhasználatot a minimálisra kell csökkenteni, csak akkor lehet alkalmazni, ha elkerülhetetlen, mint egyes inváziós fajok irtásánál és a vízi élőlények védelme érdekében kell olyan vegyszert használni, ami nem pusztítja el őket.

3.2.1.2.2. KE2 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Padkás szikesek tartoznak ide, ahol a gépi kaszálás mellőzendő és a legeltetéssel történő kezelés a támogatandó, elsősorban juhval. Az érintett területek kiterjedése: 1179 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR2011 kódú területek tartoznak ide:

B1a - nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások

B3 - vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak

B6 - zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak

F1a - ürmöspuszták

F1b - cickórós puszták

F2 - szikes rétek

F4 - üde mézpázsitos szikfokok

F5 - padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete

H5a - löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OF - magaskórós ruderalis gyomnövényzet

S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

1530 – pannon szikes sztyeppék és mocsarak

6250 – síksági pannon löszgyepek

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A tervezési terület a 2-19 Kurca, illetve nagyjából a 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén található. Közvetlenül érinti a terület összes jelentősebb vízfolyását, illetve a Kardoskúti Fehér-tavat és a Csikópusztai-tavat. A terület magasabb térszínein alapvetően szántó dominanciájú mezőgazdasági területek az uralkodóak, csak az alacsonyabban fekvő viszonylag kis kiterjedésű szikes laposokban – jellemzőek a néhány hektár kiterjedésű, asztatikus jellegű, viszonylag kis tartósságú (efemer) szikes tavak, mocsarak – maradtak fenn az egykori vizes élőhelyek hírmondói.

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki, a 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	3. prioritás	4. prioritás
Gyúló-i-csatorna	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	23, 2.4	
Kenyere-ér	6.7, 6.8	34
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	6	18.1
Kórógy-ér	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	6	2, 30
Ludas-ér	6	2, 30
Mágocs-ér	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	23	6.7, 6.8
Veker-ér-csatorna	2.4, 23, 32	2, 30

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	3. prioritás	4. prioritás
Kakasszéki-tó	2, 30	6.7, 6.8

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	3. prioritás	4. prioritás
Gyúló-i-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	12,81	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	97,53	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	88,36	23, 2.4	
Kenyere-ér	vízfolyás vízgyűjtő	239,40	2.4, 23, 32	6
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	58,88	6	18.1
Kórógy-ér	vízfolyás vízgyűjtő	289,81	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	116,95	6	2, 30
Ludas-ér	vízfolyás vízgyűjtő	78,68	6	2, 30
Mágocs-ér	vízfolyás vízgyűjtő	276,77	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	136,19	2.4, 23, 32	6
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	36,96	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	185,93	2.4, 23, 32	34
Szegvár-Mindszenti-határ-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	14,60	2.4	23
Veker-ér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	260,00	2.4, 23, 32	2.4
Kakasszéki-tó	tó vízgyűjtő	41,66	2, 30	6.7, 6.8, 2.4, 23

Natura 2000 területek intézkedései:

Natura 2000 terület elnevezése	Natura 2000 terület elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)		
		4. prioritás	5. prioritás	6. prioritás
HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	2.4, 23, 32	34	6

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	3. prioritás	4. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	34, 18.1	2.4, 23, 32
Kiszombor-Csipkési-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	2.4, 23, 32	18.1
Maros kelet	2.4, 23, 32	18.1
Szőreg-Deszk-Kübekházi-főcsatorna	6.7, 6.8	23
Cigánykaér-csatorna	6.7, 6.8	23
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	62.4, 23, 32	34
Kutaséri-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Sámson-Apátfalvi-Szárazér-csatorna	2.4, 23, 32	34, 18.1
Tótkomlós-éri-csatorna		

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	3. prioritás	4. prioritás
Kardoskúti Fehér-tó	2, 30	23, 32

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	3. prioritás	4. prioritás
Deszk–Fehértói-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	92,80	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	vízfolyás vízgyűjtő	225,49	34	2.4, 23, 32
Kiszombor–Csipkési-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	13,74	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	33,71	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	vízfolyás vízgyűjtő	147,17	2.4, 23, 32	
Maros kelet	vízfolyás vízgyűjtő	148,57	2.4, 23, 32	34
Szőreg–Deszk–Kübekházi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	43,99	2.4, 23, 32	2, 30
Kardoskúti-Fehér-tó	tó vízgyűjtő	13,07	2, 30	23
Cigánykaér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	109,02	23	2.4, 23, 32
Királyhegyesi-Szárazér-	vízfolyás	277,85	2.4, 23, 32	34

csatorna	vízgyűjtő			
Sámson–Apátfalvi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	502,50	2.4, 23, 32	34
Tótkomlós-éri-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	201,84		

Intézkedések megnevezése, rövid leírása:

VGT szerinti azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
2.4	Művelési ág váltás (szántó - gyeperdő, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
2.5	A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való hasznosításának szabályozása (követelmények és tilelmak)
6.1	Hosszirányú szabályozás csökkentése (partvédő művek elbontása a meder oldalirányú fejlődésének biztosítása érdekében)
6.2	Mederforma és a növényzónák (parti pufferezóna, zonáció, hullámtér/ártér) rehabilitációja a jó állapot fenntartása érdekében
6.3	Az oldalirányú átjárhatóság rehabilitációja: töltések bontása (nyílt ártér kialakítása), áthelyezése (hullámtér szélesítése a jó állapotnak megfelelően), hullámtéri és mentett oldali holtágak és mellékágak vízellátása
6.4	Árvízi kockázatkezelési szempontból felesleges műtárgyak bontása, a mederszakasz rehabilitációja
6.5.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, kotrás korlátozása (lásd a 6.11.3 intézkedést is), amilyen mértékben az árvízi levezető kapacitás biztosítása ezt megengedi, a jó potenciálnak megfelelő fenntartás érdekében
6.5.2	Mederátvágás megfelelő vonalvezetéssel és mederformával
6.5.3	A parti növényzóna állapotának javítása az árvízvédelmi funkcióval összehangolva (a jó ökológiai potenciálnak megfelelő viszonyok elérése)
6.5.4	Hullámtér rendszeres előntése, hullámtéri mellékágak és holtágak összekapcsolása, vízpótlása, mesterséges vágások, ivadéknévelő helyek kialakítása, hullámtér lokális szélesítése
6.5.5	Kompenzációs hullámtéri erdősítés áramlási holtterekben, az erdősítés jó gyakorlatának kidolgozása, természetvédelmi szempontok figyelembevételével
6.5.6	Töltések esetén mentett oldali vízpótlás
6.6	Síkvidéki csatornázott vízfolyások rehabilitációja
6.7	Parti sávban a mezőgazdasági tevékenység megszüntetése, a megfelelő növényzóna helyreállítása
6.8.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, fenntartás (kotrás) jó gyakorlat szerint
6.8.2	Kanyargósság javítása a spontán fejlődés lehetőségének biztosításával, kiöblösödések kialakításával
6.8.3	Növényzónák részleges rehabilitációja, fenntartás (növényirtás) jó gyakorlat szerint
6.9	Kis- és középvízi mederszabályozás felszámolása (sarkantyúk, mederbiztosítások, partvédő művek bontása)
6.10	Kikötők átalakítása
6.11.1	Hajózási tevékenység adaptációja
6.11.2	Sarkantyúk átalakítása, feliszapolódás eltávolítása parti szűrő vízbeszerzésre alkalmas szakaszokon

6.11.3	Kotrás korlátozása, különös tekintettel a parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas mederszakaszokon
6.15	Külterületi partszakaszok rehabilitációja (pl. burkolatok elbontása, partközeli mederprofil módosítása) és fenntartása
7.1	A belvízelvezetés módosítása, csapadékgazdálkodás külterületen
7.2	Csapadék-gazdálkodás a vízvisszatartás és a nagyobb beszivárgás érdekében
7.3.2	Zsilipek működésének módosítása a fő céltevékenységen kívüli időszakban
7.4.1	Csúcsrajáratás hatásának csökkentése
7.4.2	A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.4.3	Vízmegosztás nem árvízi időszakban, ill. az ökológiai kisvíz biztosítása mindkét ágban
17.1	Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
17.6	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
17.8	Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával, árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével: (lásd 6.2, 6.3, 6.7, 6.8.3 intézkedések)
17.9	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken, a jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazásával (zárt korona vagy aljnövényzet, tarvágás mellőzése, erdei utak kijelölése)
18.1	Tájjidegen (különösen inváziós) fajok bejutásának megakadályozása (pl. megfelelő halrács alkalmazása)
18.2	Természetes vizekben folytatott halászati és horgászati tevékenység jó gyakorlatának megvalósítása
18.3	Kórokozók vízbe jutásának megakadályozása
23.1	Vízvisszatartás épületekről, ingatlanokról és közterületeken
23.2	Vízvisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon, záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.3	Területi vízvisszatartás. A 17.5 intézkedés vízvisszatartó hatásán túl, síkvidéki területen vízvisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben
23.4	Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölyszerűen kiszélesített szakaszokon
30.1	Mezőgazdasági területéről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező)
30.2	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező, homokfogó, olajfogó)
31.1	Talajvízdúsítás szabályozása
31.2	Szénhidrogén termeléshez, feltáráshoz használt kutakból kitermelt folyadék visszasajtolásának szabályozása
32.1	A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
32.2	Belvízcsatornák drénező hatásának csökkentése, megszüntetése (duzzasztás, mederfenék emelés, csatorna megszüntetése)
32.3.1	Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztással
33.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
33.2	Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozását,

	vízkezelés és vízellátás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére
34.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
34.2	A természetvédelmi szempontból megkövetelt vízminőség biztosítása, az egyéb vízminőség-védelmi intézkedéseken felül

1. Név: Lófogó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 31,65 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákban belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öböl-szerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

2. Név: Sóstó-farok

Átlagos területi kiterjedése: 6,08 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákban belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öböl-szerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

3. Név: Sóstóér

Átlagos területi kiterjedése: 61,62 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákban belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öböl-szerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

4. Név: Zöldhalmi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 11 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

5. Név: Nagy-Zsombék

Átlagos területi kiterjedése: 783,78 ha

Terület jellege: Szemiatkavati élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (szemiatkavati) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Korábbi beavatkozások összefoglalása: töltés építés, csatorna megszüntetés

A beavatkozás célja a vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklésére és az egykori talajvízháztartás, vízjárás helyreállítására irányuló műszaki beavatkozások kivitelezése volt.

Eredmények: a pusztán az időjárás függvényében egy szinte állandó jellegű, mintegy 500 ha kiterjedésű vízállás alakult ki, segítve a Ramsari egyezmény hatálya alá tartozó terület fenntartási céljainak megvalósítását.

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

6. Név: Nagykopáncs

Átlagos területi kiterjedése: 6,66 ha

Terület jellege: Szemiatkavati élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Gyepterületek esetében a kötelezően betartandó előírások a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY18	Kizárólag legeltetéssel történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.

GY27	Nem speciális növényvédő szer kijuttatása esetén inváziós fásszárúak vegyszeres irtása, a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY43	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 ÁE/ha.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószágállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) történő hasznosítása.

E) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
V63	Élőhely-rekonstrukció.*

*Mikroerek feltöltése, vízlencsék kialakítása.

Hagyományos legeltetéshez kapcsolódó tárgyi emlékek (pl. gémeskutak) fenntartása, működtetése, helyreállítása.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó területek padkás szikesek. Ezeken a területeken a gépi kaszálás mellőzendő, mivel a nehéz gépek szétnyomják, ellaposítják a szikpadkákat. A padkás szikesek alján előforduló vakszikesek fennmaradását elősegíti a legelő állatok taposása. A legeltethető állatfajok közül a juh a kívánatos elsősorban, mivel a nagyobb állatok (szarvasmarha, bivaly, ló, szamár) nagyobb testtömegüknél fogva jobban széttapossák a szikpadkákat.

A tervezési területen a megfelelő vízkormányzás, a mikroerek feltöltése, vízlencsék kialakítása a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű.

3.2.1.2.3. KE3 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

A kaszálással és/vagy legeltetéssel hasznosított vagy hasznosítandó gyepterületek tartoznak ide. Ide kerültek a gyepekben található kisebb őshonos vagy tájidegen cserje- és facsoportok is. Az érintett területek kiterjedése: 8999 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR2011 kódú területek tartoznak ide:

- Ac - álló- és lassan áramló vizek hínárnövényzete
- B1a - nem tűzegképző nádasok, gyékényesek és tavikákások
- B2 - harmatkásás, békabuzogányos, pántlikafüves mocsári-vízparti növényzet
- B3 - vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak
- B5 - nem zsombékoló magassásrétek
- B6 - zsiókás, kötő kákás és nádas szikes vizű mocsarak
- BA - fragmentális és/vagy hínárnövényzet mozaikok álló- és folyóvizek partjánál
- F1a - ürmöspuszták
- F1b - cickórós puszták
- F2 - szikes rétek
- F3 - kocsordos-őszirózsás sziki magaskórósok, rétsztyepek
- F4 - üde mézpázsitos szikfokok
- F5 - padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete
- H5a - löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek
- I1 - nedves felszínek természetes pionír növényzete
- I2 - löszfalak és szakadópartok növényzete
- OA - jellegtelen fátlan vízse élőhely
- OB - jellegtelen üde gyepek
- OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek
- OF - magaskórós ruderalis gyomnövényzet
- OG - taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet
- P2a - üde és nedves cserjések
- P2b - galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések
- P2c - idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok
- P7 - hagyományos fajtájú, extenzíven művelt gyümölcsösök
- RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok
- RC - őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők
- RDb - őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők
- S1 - ültetett akácok
- S3 - egyéb ültetett tájidegen lombos erdők
- S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai
- S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok
- T10 - fiatal parlag és ugar
- T5 - vetett gyepek, füves sportpályák
- U9 - állóvizek
- U11 - út- és vasúthálózat

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

- 1530 – pannon szikes sztyepek és mocsarak
- 3130 - *Oligo-mezotróf állóvizek Littorelletea uniflorae és/vagy Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (nem jelölő élőhelytípus)
- 6250 – síksági pannon löszgyepek

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A tervezési terület a 2-19 Kurca, illetve nagyjából a 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén található. Közvetlenül érinti a terület összes jelentősebb vízfolyását, illetve a Kardoskúti Fehér-tavat és a Csikópusztai-tavat. A terület magasabb térszínein alapvetően szántó dominanciájú mezőgazdasági területek az uralkodóak, csak az alacsonyabban fekvő viszonylag kis kiterjedésű szikes laposokban – jellemzőek a néhány hektár kiterjedésű, asztatikus jellegű, viszonylag kis tartósságú (efemer) szikes tavak, mocsarak – maradtak fenn az egykori vizes élőhelyek hírmódjai.

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki, a 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	5. prioritás	6. prioritás
Gyúló-i-csatorna	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	23, 2.4	
Kenyere-ér	6.7, 6.8	34
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	6	18.1
Kórógy-ér	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	6	2, 30
Ludas-ér	6	2, 30
Mágocs-ér	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	23	6.7, 6.8
Veker-ér-csatorna	2.4, 23, 32	2, 30

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	5. prioritás	6. prioritás
Kakasszéki-tó	2, 30	6.7, 6.8

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	5. prioritás	6. prioritás
Gyúló-i-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	12,81	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	97,53	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	88,36	23, 2.4	
Kenyere-ér	vízfolyás vízgyűjtő	239,40	2.4, 23, 32	6
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	58,88	6	18.1
Kórógy-ér	vízfolyás vízgyűjtő	289,81	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	116,95	6	2, 30
Ludas-ér	vízfolyás vízgyűjtő	78,68	6	2, 30
Mágocs-ér	vízfolyás vízgyűjtő	276,77	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	136,19	2.4, 23, 32	6
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	36,96	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	185,93	2.4, 23, 32	34
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	14,60	2.4	23
Veker-ér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	260,00	2.4, 23, 32	2.4
Kakasszéki-tó	tó vízgyűjtő	41,66	2, 30	6.7, 6.8, 2.4, 23

Natura 2000 területek intézkedései:

Natura 2000 terület elnevezése	Natura 2000 terület elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)		
		7. prioritás	8. prioritás	9. prioritás
HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	2.4, 23, 32	34	6

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	5. prioritás	6. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	34, 18.1	2.4, 23, 32
Kiszombor-Csipkési-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	2.4, 23, 32	18.1
Maros kelet	2.4, 23, 32	18.1
Szőreg-Deszk-Kübekházi-főcsatorna	6.7, 6.8	23
Cigánykaér-csatorna	6.7, 6.8	23
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	62.4, 23, 32	34
Kutaséri-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Sámson-Apátfalvi-Szárazér-csatorna	2.4, 23, 32	34, 18.1
Tótkomlós-éri-csatorna		

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	5. prioritás	6. prioritás
Kardoskúti Fehér-tó	2, 30	23, 32

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	5. prioritás	6. prioritás
Deszk–Fehértói-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	92,80	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	vízfolyás vízgyűjtő	225,49	34	2.4, 23, 32
Kiszombor–Csipkési-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	13,74	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	33,71	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	vízfolyás vízgyűjtő	147,17	2.4, 23, 32	
Maros kelet	vízfolyás vízgyűjtő	148,57	2.4, 23, 32	34
Szőreg–Deszk–Kübekházi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	43,99	2.4, 23, 32	2, 30
Kardoskúti-Fehér-tó	tó vízgyűjtő	13,07	2, 30	23
Cigánykaér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	109,02	23	2.4, 23, 32
Királyhegyesi-Szárazér-	vízfolyás	277,85	2.4, 23, 32	34

csatorna	vízgyűjtő			
Sámson–Apátfalvi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	502,50	2.4, 23, 32	34
Tótkomlós-éri-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	201,84		

Intézkedések megnevezése, rövid leírása:

VGT szerinti azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
2.4	Művelési ág váltás (szántó - gyeperdő, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
2.5	A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való hasznosításának szabályozása (követelmények és tilelmak)
6.1	Hosszirányú szabályozás csökkentése (partvédő művek elbontása a meder oldalirányú fejlődésének biztosítása érdekében)
6.2	Mederforma és a növényzónák (parti pufferezóna, zonáció, hullámtér/ártér) rehabilitációja a jó állapot fenntartása érdekében
6.3	Az oldalirányú átjárhatóság rehabilitációja: töltések bontása (nyílt ártér kialakítása), áthelyezése (hullámtér szélesítése a jó állapotnak megfelelően), hullámtéri és mentett oldali holtágak és mellékágak vízellátása
6.4	Árvízi kockázatkezelési szempontból felesleges műtárgyak bontása, a mederszakasz rehabilitációja
6.5.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, kotrás korlátozása (lásd a 6.11.3 intézkedést is), amilyen mértékben az árvízi levezető kapacitás biztosítása ezt megengedi, a jó potenciálnak megfelelő fenntartás érdekében
6.5.2	Mederátvágás megfelelő vonalvezetéssel és mederformával
6.5.3	A parti növényzóna állapotának javítása az árvízvédelmi funkcióval összehangolva (a jó ökológiai potenciálnak megfelelő viszonyok elérése)
6.5.4	Hullámtér rendszeres előntése, hullámtéri mellékágak és holtágak összekapcsolása, vízpótlása, mesterséges vágások, ivadéknévelő helyek kialakítása, hullámtér lokális szélesítése
6.5.5	Kompenzációs hullámtéri erdősítés áramlási holtterekben, az erdősítés jó gyakorlatának kidolgozása, természetvédelmi szempontok figyelembevételével
6.5.6	Töltések esetén mentett oldali vízpótlás
6.6	Síkvidéki csatornázott vízfolyások rehabilitációja
6.7	Parti sávban a mezőgazdasági tevékenység megszüntetése, a megfelelő növényzóna helyreállítása
6.8.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, fenntartás (kotrás) jó gyakorlat szerint
6.8.2	Kanyargósság javítása a spontán fejlődés lehetőségének biztosításával, kiöblösödések kialakításával
6.8.3	Növényzónák részleges rehabilitációja, fenntartás (növényirtás) jó gyakorlat szerint
6.9	Kis- és középvízi mederszabályozás felszámolása (sarkantyúk, mederbiztosítások, partvédő művek bontása)
6.10	Kikötők átalakítása
6.11.1	Hajózási tevékenység adaptációja
6.11.2	Sarkantyúk átalakítása, feliszapolódás eltávolítása parti szűrő vízbeszerzésre alkalmas szakaszokon

6.11.3	Kotrás korlátozása, különös tekintettel a parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas mederszakaszokon
6.15	Külterületi partszakaszok rehabilitációja (pl. burkolatok elbontása, partközeli mederprofil módosítása) és fenntartása
7.1	A belvízelvezetés módosítása, csapadékgazdálkodás külterületen
7.2	Csapadék-gazdálkodás a vízvisszatartás és a nagyobb beszivárgás érdekében
7.3.2	Zsilipek működésének módosítása a fő céltevékenységen kívüli időszakban
7.4.1	Csúcsrajáratás hatásának csökkentése
7.4.2	A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.4.3	Vízmegosztás nem árvízi időszakban, ill. az ökológiai kisvíz biztosítása mindkét ágban
17.1	Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
17.6	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
17.8	Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával, árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével: (lásd 6.2, 6.3, 6.7, 6.8.3 intézkedések)
17.9	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken, a jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazásával (zárt korona vagy aljnövényzet, tarvágás mellőzése, erdei utak kijelölése)
18.1	Tájjidegen (különösen inváziós) fajok bejutásának megakadályozása (pl. megfelelő halrács alkalmazása)
18.2	Természetes vizekben folytatott halászati és horgászati tevékenység jó gyakorlatának megvalósítása
18.3	Kórokozók vízbe jutásának megakadályozása
23.1	Vízvisszatartás épületekről, ingatlanokról és közterületeken
23.2	Vízvisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon, záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.3	Területi vízvisszatartás. A 17.5 intézkedés vízvisszatartó hatásán túl, síkvidéki területen vízvisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben
23.4	Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölyszerűen kiszélesített szakaszokon
30.1	Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező)
30.2	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező, homokfogó, olajfogó)
31.1	Talajvízdúsítás szabályozása
31.2	Szénhidrogén termeléshez, feltáráshoz használt kutakból kitermelt folyadék visszasajtolásának szabályozása
32.1	A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
32.2	Belvízcsatornák drénező hatásának csökkentése, megszüntetése (duzzasztás, mederfenék emelés, csatorna megszüntetése)
32.3.1	Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztással
33.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
33.2	Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozását,

	vízkezelés és vízellátás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére
34.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
34.2	A természetvédelmi szempontból megkövetelt vízminőség biztosítása, az egyéb vízminőség-védelmi intézkedéseken felül

1. Név: Csikópusztai-tó

Átlagos területi kiterjedése: 47,01 ha

Terület jellege: Szemiakvatis élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiakvatis) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízvisztartás: a 17.5 intézkedés vízvisztartó hatásán túl síkvidéki területen vízvisztartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízvisztartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öböl-szerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

2. Név: Kardoskúti Fehér-tó

Átlagos területi kiterjedése: 123,97 ha

Terület jellege: Szemiakvatis élőhely, az időjárás függvényében vízállás (szemiakvatis) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízvisztartás: a 17.5 intézkedés vízvisztartó hatásán túl síkvidéki területen vízvisztartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

3. Név: Kakasszéki-tó, Lebuki-lapos

Átlagos területi kiterjedése: 44,54 ha

Terület jellege: Az egykori ér helyén kialakított mesterséges csatorna, vízjárását alapvetően a belvízi viszonyok befolyásolják, a mederben rendszeresen marad vissza víz.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: ATI-VIZIG

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízvisztartás: a 17.5 intézkedés vízvisztartó hatásán túl síkvidéki területen vízvisztartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízvisztartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öböl-szerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

4. Név: Kis-Sóstó

Átlagos területi kiterjedése: 14,04 ha

Terület jellege: Szemiakvatis élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiakvatis) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: önkormányzat

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

5. Név: Macelka nádas

Átlagos területi kiterjedése: 8,87 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

6. Név: Fecskés

Átlagos területi kiterjedése: 38,18 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

7. Név: Disznó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 8,36 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

8. Név: Csomorkányi szikes tó

Átlagos területi kiterjedése: 2,59 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

9. Név: Oláh Bandi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 12,25 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi víz visszatartás: a 17.5 intézkedés víz visszatartó hatásán túl síkvidéki területen víz visszatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

10. Név: Csomorkányi mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 8,03 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi víz visszatartás: a 17.5 intézkedés víz visszatartó hatásán túl síkvidéki területen víz visszatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

11. Név: Temesvári lapos

Átlagos területi kiterjedése: 10,54 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi víz visszatartás: a 17.5 intézkedés víz visszatartó hatásán túl síkvidéki területen víz visszatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- víz visszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

12. Név: Búcsúhalmi laposok

Átlagos területi kiterjedése: 9,22 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi víz visszatartás: a 17.5 intézkedés víz visszatartó hatásán túl síkvidéki területen víz visszatartás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- víz visszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

13. Név: Lófogó-ér

Átlagos területi kiterjedése: 31,65 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatóság tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölyszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

14. Név: Csáki lapos

Átlagos területi kiterjedése: 3,27 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

15. Név: Cinkus

Átlagos területi kiterjedése: 13,12 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben Nemzeti Földalapkezelő Szervezet

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

16. Név: Aranyad

Átlagos területi kiterjedése: 5,57 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

17. Név: Sóstó-farok

Átlagos területi kiterjedése: 6,08 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI, részben magán

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

18. Név: Sóstóér

Átlagos területi kiterjedése: 61,62 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

19. Név: Kopáncs-ér

Átlagos területi kiterjedése: 128,59 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízállás (asztatikus) alakulhat ki. Az egykori ér a természetes folyamatoknak és a humán hatásoknak köszönhetően jelenleg már inkább mocsár, mocsárrét képet mutat.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

20. Név: Liliomos

Átlagos területi kiterjedése: 24,29 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

21. Név: Zöldhalmi-mocsár

Átlagos területi kiterjedése: 11 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

22. Név: Kárász (Szárász-ér)

Átlagos területi kiterjedése: 15,74 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: részben KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- vízviszatarthatás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölyszerűen kiszélesített szakaszokon (23.4)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

23. Név: Nagy-Zsombék

Átlagos területi kiterjedése: 783,78 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (szemiasztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Korábbi beavatkozások összefoglalása: töltés építés, csatorna megszüntetés

A beavatkozás célja a vonalas létesítmények természetkárosító hatásának mérséklésére és az egykori talajvízháztartás, vízjárás helyreállítására irányuló műszaki beavatkozások kivitelezése volt.

Eredmények: a pusztán az időjárás függvényében egy szinte állandó jellegű, mintegy 500 ha kiterjedésű vízállás alakult ki, segítve a Ramsari egyezmény hatálya alá tartozó terület fenntartási céljainak megvalósítását.

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

24. Név: Gál-kúti dűlő

Átlagos területi kiterjedése: 6,59 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatás: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatás a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

25. Név: Nagyeri Külső-legelő

Átlagos területi kiterjedése: 22,68 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

26. Név: Kopáncsi szikestó (Kopáncsi székes)

Átlagos területi kiterjedése: 15,88 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki. Ex lege védett szikes tó.

Terület tulajdonosa/kezelője: magán

Vízügyi kezelő: nincs

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)
- művelési ág váltás (szántó-gyep, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió (2.4)

27. Név: Nagykopáncs

Átlagos területi kiterjedése: 6,66 ha

Terület jellege: Szemiakvaticus élőhely, az időjárás függvényében időszakos vízborítás (asztatikus) alakulhat ki.

Terület tulajdonosa/kezelője: KMNPI

Vízügyi kezelő: KMNPI

Szükséges beavatkozások VGT intézkedési elemek szerint:

- területi vízviszatarthatóság: a 17.5 intézkedés vízviszatartható hatásán túl síkvidéki területen vízviszatarthatóság a táblákon belüli mélyedésekben (23.3)

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Gyepterületek esetében a kötelezően betartandó előírások a Natura 2000 gyepterületek fenntartásának földhasználati szabályairól szóló 269/2007. (X.18.) Korm. rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
GY14	Felázott talajon mindennemű munkavégzés tilos.
GY22	Legeltetéssel és/vagy kaszálással történő hasznosítás.
GY24	A gyepek természetvédelmi szempontú égetése csak a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság egyedi írásos véleménye alapján történhet.
GY27	Nem speciális növényvédőszer kijuttatása esetén inváziós fászfűszárúak vegyszeres irtása a területileg illetékes hatóság engedélye alapján lehetséges.
GY28	A gyepek cserjésedését meg kell akadályozni, azonban a szórtan jelentkező őshonos cserjék megőrzésére törekedni kell.
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.
GY30	A természetes gyepekben őshonos méretes fák (30 cm törzsátmérő felett) és a

	vadgyümölcsök (törzsátmérő megjelölése nélkül) megőrzése kötelező.
GY31	A cserjeirtás megkezdésének időpontját legalább 5 nappal korábban írásban a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságnak be kell jelenteni, valamint a meghagyásra szánt cserjéket, cserjefoltokat a működési terület szerint érintett NPI-gal egyeztetni kell.
GY32	A működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság általi kijelölésüket követően a fajgazdag, vagy védett fajokat tartalmazó cserjés foltokat nem szabad eltávolítani.
GY43	Legeltetési sűrűség 0,6-1,0 ÁE/ha.
GY71	Kaszálás június 15. előtt a működési terület szerinti nemzeti park igazgatósággal történt egyeztetés alapján lehetséges.
GY94	10-15% kaszálatlan terület meghagyása parcellánként.
GY99	A kaszálatlan területet évente más helyen kell kialakítani.
GY101	Amennyiben inváziós gyomokkal fertőzött területen költ fokozottan védett madár, a terület tisztítását csak a megengedett kaszálati időpont után szabad kezdeni.
GY103	Fokozottan védett földön fészkelő madárfaj fészkeinek, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve a kaszálást azonnal be kell fejezni és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot és javaslata alapján a talált fészkek körül 0,5-1 hektáros védőterületet kell kialakítani.
GY116	A területen trágyadepónia, széna és szalmakazlak elhelyezése tilos.
GY117	Éjszakázó helyek, ideiglenes karámok és jószállások helyét a működési terület szerinti nemzeti park-igazgatósággal egyeztetni szükséges.
E67	Az idegenhonos és tájidegen fafajú szabad rendelkezésű erdők és fásítások felújításának elhagyása, azok más művelési ágban (pl. gyepterület) történő hasznosítása.

E) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
V63	Élőhely-rekonstrukció.*

*Mikroerek feltöltése, alkalmi árasztások, vízlencsék kialakítása.

Hagyományos legeltetéshez kapcsolódó tárgyi emlékek (pl. gémeskutak) fenntartása, működtetése, helyreállítása.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe gyepterületek tartoznak. E gyepek természetességének megőrzése érdekében kaszálással és/vagy legeltetéssel kell hasznosítani a területeket, azonban a túllegeltetés kerülendő, ezért korlátozott a legeltetési sűrűség. A rendszeres kezelés megakadályozza a gyepek becserjésedését, befásodását, gyomosodását, az agresszív inváziós fajok terjedését. A gyepekben elszórtan található őshonos fa- és cserjefajok megőrzése fontos, mivel ezek élőhelyet nyújtanak sok faj számára. Ugyanezen fajok védelme érdekében szükséges az esetleges cserjeirtások időbeli korlátozása.

A tervezési területen a megfelelő vízkormányzás, a mikroerek feltöltése, vízlencsék kialakítása a természetes élőhelyek állapotának fenntartásában, javításában kiemelkedő szerepű.

A gémeskutak fenntartása, helyreállítása fontos, mivel egyes páfrányfajok számára ezek élőhelyként szolgálnak.

3.2.1.2.4. KE4 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Urbanizált területek (utak, tanyák, stb.) tartoznak ide. Az érintett területek kiterjedése: 615 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNER2011 kódú területek tartoznak ide:

F5 - padkás szikesek, szikes tavak iszap- és vakszik növényzete

OA - jellegtelen fátlan vízse élőhely

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OF - magaskórós ruderalis gyomnövényzet

RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

P6 - parkok, kastélyok, arborétumok és temetők az egykori vegetáció maradványaival vagy regenerálódásával

S1 - ültetett akácosok

S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai

S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

T3 - zöltség- és dísznövénykultúrák, melegházak

T8 - extenzív szőlők és gyümölcsösök

T9 - kiskertek

U1 - belvárosok, beépített faluközpontok, lakótelepek

U3 - falvak, falu jellegű külvárosok

U4 - telephelyek, roncsterületek és hulladéklerakók

U10 - tanyák, családi gazdaságok

U11 - út- és vasúthálózat

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

1530 – pannon szikes sztyeppek és mocsarak

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A tervezési terület a 2-19 Kurca, illetve nagyjából a 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén található. Közvetlenül érinti a terület összes jelentősebb vízfolyását, illetve a Kardoskúti Fehér-tavat és a Csikópusztai-tavat. A terület magasabb térszínein alapvetően szántó dominanciájú mezőgazdasági területek az uralkodóak, csak az alacsonyabban fekvő viszonylag kis kiterjedésű szikes laposokban – jellemzőek a néhány hektár kiterjedésű, asztatikus jellegű, viszonylag kis tartósságú (efemer) szikes tavak, mocsarak – maradtak fenn az egykori vizes élőhelyek hírmódói.

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki, a 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	7. prioritás	8. prioritás
Gyúló-i-csatorna	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	23, 2.4	
Kenyere-ér	6.7, 6.8	34
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	6	18.1
Kórógy-ér	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	6	2, 30
Ludas-ér	6	2, 30
Mágocs-ér	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	23	6.7, 6.8
Veker-ér-csatorna	2.4, 23, 32	2, 30

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	7. prioritás	8. prioritás
Kakasszéki-tó	2, 30	6.7, 6.8

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	7. prioritás	8. prioritás
Gyúló-i-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	12,81	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	97,53	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	88,36	23, 2.4	
Kenyere-ér	vízfolyás vízgyűjtő	239,40	2.4, 23, 32	6
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	58,88	6	18.1
Kórógy-ér	vízfolyás vízgyűjtő	289,81	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	vízfolyás	116,95	6	2, 30

	vízgyűjtő			
Ludas-ér	vízfolyás vízgyűjtő	78,68	6	2, 30
Mágocs-ér	vízfolyás vízgyűjtő	276,77	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	136,19	2.4, 23, 32	6
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	36,96	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	185,93	2.4, 23, 32	34
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	14,60	2.4	23
Veker-ér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	260,00	2.4, 23, 32	2.4
Kakasszéki-tó	tó vízgyűjtő	41,66	2, 30	6.7, 6.8, 2.4, 23

Natura 2000 területek intézkedései:

Natura 2000 terület elnevezése	Natura 2000 terület elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)		
		10. prioritás	11. prioritás	12. prioritás
HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	2.4, 23, 32	34	6

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	7. prioritás	8. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	34, 18.1	2.4, 23, 32
Kiszombor-Csipkési-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	2.4, 23, 32	18.1
Maros kelet	2.4, 23, 32	18.1
Szőreg-Deszk-Kübekházi-főcsatorna	6.7, 6.8	23
Cigánykaér-csatorna	6.7, 6.8	23
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	6.7, 23, 32	34
Kutaséri-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Sámson-Apátfalvi-Szárazér-csatorna	2.4, 23, 32	34, 18.1
Tótkomlós-éri-csatorna		

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	7. prioritás	8. prioritás
Kardoskúti Fehér-tó	2, 30	23, 32

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	7. prioritás	8. prioritás
Deszk–Fehértói-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	92,80	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	vízfolyás vízgyűjtő	225,49	34	2.4, 23, 32
Kiszombor–Csipkési-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	13,74	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	33,71	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	vízfolyás vízgyűjtő	147,17	2.4, 23, 32	
Maros kelet	vízfolyás vízgyűjtő	148,57	2.4, 23, 32	34
Szőreg–Deszk–Kübekházi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	43,99	2.4, 23, 32	2, 30
Kardoskúti-Fehér-tó	tó vízgyűjtő	13,07	2, 30	23
Cigánykaér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	109,02	23	2.4, 23, 32
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	277,85	2.4, 23, 32	34
Sámson–Apátfalvi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	502,50	2.4, 23, 32	34
Tótkomlós-éri-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	201,84		

Intézkedések megnevezése, rövid leírása:

VGT szerinti azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
2.4	Művelési ág váltás (szántó - gye, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
2.5	A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való hasznosításának szabályozása (követelmények és tilelmak)
6.1	Hosszirányú szabályozás csökkentése (partvédő művek elbontása a meder oldalirányú fejlődésének biztosítása érdekében)
6.2	Mederforma és a növényzónák (parti pufferezóna, zonáció, hullámtér/ártér)

	rehabilitációja a jó állapot fenntartása érdekében
6.3	Az oldalirányú átjárhatóság rehabilitációja: töltések bontása (nyílt ártér kialakítása), áthelyezése (hullámtér szélesítése a jó állapotnak megfelelően), hullámtéri és mentett oldali holtágak és mellékágak vízellátása
6.4	Árvízi kockázatkezelési szempontból felesleges műtárgyak bontása, a mederszakasz rehabilitációja
6.5.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, kotrás korlátozása (lásd a 6.11.3 intézkedést is), amilyen mértékben az árvízi levezető kapacitás biztosítása ezt megengedi, a jó potenciálnak megfelelő fenntartás érdekében
6.5.2	Mederátvágás megfelelő vonalvezetéssel és mederformával
6.5.3	A parti növényzóna állapotának javítása az árvízvédelmi funkcióval összehangolva (a jó ökológiai potenciálnak megfelelő viszonyok elérése)
6.5.4	Hullámtér rendszeres előntése, hullámtéri mellékágak és holtágak összekapcsolása, vízpótlása, mesterséges vágók, ivadéknevelő helyek kialakítása, hullámtér lokális szélesítése
6.5.5	Kompenzációs hullámtéri erdősítés áramlási holtterekben, az erdősítés jó gyakorlatának kidolgozása, természetvédelmi szempontok figyelembevételével
6.5.6	Töltések esetén mentett oldali vízpótlás
6.6	Síkvidéki csatornázott vízfolyások rehabilitációja
6.7	Parti sávban a mezőgazdasági tevékenység megszüntetése, a megfelelő növényzóna helyreállítása
6.8.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, fenntartás (kotrás) jó gyakorlat szerint
6.8.2	Kanyargósság javítása a spontán fejlődés lehetőségének biztosításával, kiöblösödések kialakításával
6.8.3	Növényzónák részleges rehabilitációja, fenntartás (növényirtás) jó gyakorlat szerint
6.9	Kis- és középvízi mederszabályozás felszámolása (sarkantyúk, mederbiztosítások, partvédő művek bontása)
6.10	Kikötők átalakítása
6.11.1	Hajózási tevékenység adaptációja
6.11.2	Sarkantyúk átalakítása, feliszapolódás eltávolítása parti szűrészű vízbeszerzésre alkalmas szakaszokon
6.11.3	Kotrás korlátozása, különös tekintettel a parti szűrészű vízbeszerzésre alkalmas mederszakaszokon
6.15	Külterületi partszakaszok rehabilitációja (pl. burkolatok elbontása, partközeli mederprofil módosítása) és fenntartása
7.1	A belvízelvezetés módosítása, csapadékgazdálkodás külterületen
7.2	Csapadék-gazdálkodás a vízviesszatartás és a nagyobb beszivárgás érdekében
7.3.2	Zsilipek működésének módosítása a fő céltevékenységen kívüli időszakban
7.4.1	Csúcsrajáratás hatásának csökkentése
7.4.2	A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.4.3	Vízmegosztás nem árvízi időszakban, ill. az ökológiai kisvíz biztosítása mindkét ágban
17.1	Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
17.6	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
17.8	Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-

	erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával, árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével: (lásd 6.2, 6.3, 6.7, 6.8.3 intézkedések)
17.9	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken, a jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazásával (zárt korona vagy aljnövényzet, tarvágás mellőzése, erdei utak kijelölése)
18.1	Tájidegen (különösen inváziós) fajok bejutásának megakadályozása (pl. megfelelő halrács alkalmazása)
18.2	Természetes vizekben folytatott halászati és horgászati tevékenység jó gyakorlatának megvalósítása
18.3	Kórokozók vízbe jutásának megakadályozása
23.1	Vízviisszatartás épületekről, ingatlanokról és közterületeken
23.2	Vízviisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon, záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.3	Területi vízviisszatartás. A 17.5 intézkedés vízviisszatartó hatásán túl, síkvidéki területen vízviisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben
23.4	Vízviisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öböl-szerűen kiszélesített szakaszokon
30.1	Mezőgazdasági területéről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező)
30.2	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező, homokfogó, olajfogó)
31.1	Talajvízdúsítás szabályozása
31.2	Szénhidrogén termeléshez, feltáráshoz használt kutakból kitermelt folyadék visszasajtolásának szabályozása
32.1	A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
32.2	Belvízcsatornák drénező hatásának csökkentése, megszüntetése (duzzasztás, mederfenék emelés, csatorna megszüntetése)
32.3.1	Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztással
33.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
33.2	Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozását, vízkormányzás és vízpótlás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére
34.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
34.2	A természetvédelmi szempontból megkövetelt vízminőség biztosítása, az egyéb vízminőség-védelmi intézkedéseken felül

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A KE4 kezelési egység vonatkozásában nincsenek kötelezően betartandó előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
GY29	Cserjeirtás csak szeptember 1. és február 28. közötti időszakban lehetséges.

E) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE4 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartó utak mentén, vagy tanyák környezetében található cserjefajok sok állatfaj számára nyújtanak élőhelyet, ezért van szükség az esetleges cserjeirtás időbeli korlátozására.

Tanyák, települések környezetében fontos a környezetvédelmi szempontból megfelelő szennyvízelhelyezés, állattartó telepeknél a megfelelő trágya elhelyezés, hogy a környező természetközeli élőhelyekre ne juthassanak ki szennyező anyagok, amik az élőhelyek degradációját okozhatják.

3.2.1.2.5. KE5 kezelési egység**A) Kezelési egység meghatározása:**

Őshonos fafajú puhafás és keményfás erdők, fasorok, facsoportok tartoznak ide. Az érintett területek kiterjedése: 55 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR2011 kódú területek tartoznak ide:

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

P2c - idegenhonos cserje vagy japánkeserűfű fajok uralta állományok

P3 - újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősis

RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

RB - őshonos fafajú puhafás jellegtelen vagy pionír erdők

RC - őshonos fafajú keményfás jellegtelen erdők

RDb - őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos és vegyes erdők

b) Natura 2000 élőhelytípusok nem tartoznak a kezelési egységbe.

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:**a) Vadgazdálkodás:**

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A tervezési terület a 2-19 Kurca, illetve nagyjából a 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén található. Közvetlenül érinti a terület összes jelentősebb vízfolyását, illetve a Kardoskúti Fehér-tavat és a Csikópusztai-tavat. A terület magasabb térszínein alapvetően szántó dominanciájú mezőgazdasági területek az uralkodóak, csak az alacsonyabban fekvő viszonylag kis kiterjedésű szikes laposokban – jellemzőek a néhány hektár kiterjedésű, asztatikus jellegű, viszonylag kis tartósságú (efemer) szikes tavak, mocsarak – maradtak fenn az egykori vizes élőhelyek hírmondói.

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki, a 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	9. prioritás	10. prioritás
Gyúló-i-csatorna	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	23, 2.4	
Kenyere-ér	6.7, 6.8	34
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	6	18.1
Kórógy-ér	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	6	2, 30
Ludas-ér	6	2, 30
Mágocs-ér	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	23	6.7, 6.8
Veker-ér-csatorna	2.4, 23, 32	2, 30

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	9. prioritás	10. prioritás
Kakasszéki-tó	2, 30	6.7, 6.8

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	9. prioritás	10. prioritás
Gyúló-i-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	12,81	23	6.7, 6.8

Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	97,53	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	88,36	23, 2.4	
Kenyere-ér	vízfolyás vízgyűjtő	239,40	2.4, 23, 32	6
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	58,88	6	18.1
Kórógy-ér	vízfolyás vízgyűjtő	289,81	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	116,95	6	2, 30
Ludas-ér	vízfolyás vízgyűjtő	78,68	6	2, 30
Mágocs-ér	vízfolyás vízgyűjtő	276,77	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	136,19	2.4, 23, 32	6
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	36,96	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	185,93	2.4, 23, 32	34
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	14,60	2.4	23
Veker-ér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	260,00	2.4, 23, 32	2.4
Kakasszéki-tó	tó vízgyűjtő	41,66	2, 30	6.7, 6.8, 2.4, 23

Natura 2000 területek intézkedései:

Natura 2000 terület elnevezése	Natura 2000 terület elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)		
		13. prioritás	14. prioritás	15. prioritás
HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	2.4, 23, 32	34	6

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	9. prioritás	10. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	34, 18.1	2.4, 23, 32

Kiszombor-Csipkési-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	2.4, 23, 32	18.1
Maros kelet	2.4, 23, 32	18.1
Szőreg-Deszk-Kübekházi-főcsatorna	6.7, 6.8	23
Cigánykaér-csatorna	6.7, 6.8	23
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	62.4, 23, 32	34
Kutaséri-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Sámson-Apátfalvi-Szárazér-csatorna	2.4, 23, 32	34, 18.1
Tótkomlós-éri-csatorna		

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	9. prioritás	10. prioritás
Kardoskúti Fehér-tó	2, 30	23, 32

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	9. prioritás	10. prioritás
Deszk–Fehértói-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	92,80	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	vízfolyás vízgyűjtő	225,49	34	2.4, 23, 32
Kiszombor–Csipkési-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	13,74	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	33,71	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	vízfolyás vízgyűjtő	147,17	2.4, 23, 32	
Maros kelet	vízfolyás vízgyűjtő	148,57	2.4, 23, 32	34
Szőreg–Deszk–Kübekházi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	43,99	2.4, 23, 32	2, 30
Kardoskúti-Fehér-tó	tó vízgyűjtő	13,07	2, 30	23
Cigánykaér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	109,02	23	2.4, 23, 32
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	277,85	2.4, 23, 32	34
Sámson–Apátfalvi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	502,50	2.4, 23, 32	34
Tótkomlós-éri-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	201,84		

Intézkedések megnevezése, rövid leírása:

VGT szerinti azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
2.4	Művelési ág váltás (szántó - gyeperdő, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
2.5	A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való hasznosításának szabályozása (követelmények és tilelmak)
6.1	Hosszirányú szabályozás csökkentése (partvédő művek elbontása a meder oldalirányú fejlődésének biztosítása érdekében)
6.2	Mederforma és a növényzónák (parti pufferezóna, zonáció, hullámtér/ártér) rehabilitációja a jó állapot fenntartása érdekében
6.3	Az oldalirányú átjárhatóság rehabilitációja: töltések bontása (nyílt ártér kialakítása), áthelyezése (hullámtér szélesítése a jó állapotnak megfelelően), hullámtéri és mentett oldali holtágak és mellékágak vízellátása
6.4	Árvízi kockázatkezelési szempontból felesleges műtárgyak bontása, a mederszakasz rehabilitációja
6.5.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, kotrás korlátozása (lásd a 6.11.3 intézkedést is), amilyen mértékben az árvízi levezető kapacitás biztosítása ezt megengedi, a jó potenciálnak megfelelő fenntartás érdekében
6.5.2	Mederátvágás megfelelő vonalvezetéssel és mederformával
6.5.3	A parti növényzóna állapotának javítása az árvízvédelmi funkcióval összehangolva (a jó ökológiai potenciálnak megfelelő viszonyok elérése)
6.5.4	Hullámtér rendszeres előntése, hullámtéri mellékágak és holtágak összekapcsolása, vízpótlása, mesterséges vágások, ivadéknövelő helyek kialakítása, hullámtér lokális szélesítése
6.5.5	Kompenzációs hullámtéri erdősítés áramlási holtterekben, az erdősítés jó gyakorlatának kidolgozása, természetvédelmi szempontok figyelembevételével
6.5.6	Töltések esetén mentett oldali vízpótlás
6.6	Síkvidéki csatornázott vízfolyások rehabilitációja
6.7	Parti sávban a mezőgazdasági tevékenység megszüntetése, a megfelelő növényzóna helyreállítása
6.8.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, fenntartás (kotrás) jó gyakorlat szerint
6.8.2	Kanyargósság javítása a spontán fejlődés lehetőségének biztosításával, kiöblösödések kialakításával
6.8.3	Növényzónák részleges rehabilitációja, fenntartás (növényirtás) jó gyakorlat szerint
6.9	Kis- és középvízi mederszabályozás felszámolása (sarkantyúk, mederbiztosítások, partvédő művek bontása)
6.10	Kikötők átalakítása
6.11.1	Hajózási tevékenység adaptációja
6.11.2	Sarkantyúk átalakítása, feliszapolódás eltávolítása parti szűrő vízbeszerzésre alkalmas szakaszokon
6.11.3	Kotrás korlátozása, különös tekintettel a parti szűrő vízbeszerzésre alkalmas mederszakaszokon
6.15	Külterületi partszakaszok rehabilitációja (pl. burkolatok elbontása, partközeli mederprofil módosítása) és fenntartása
7.1	A belvízelvezetés módosítása, csapadékgazdálkodás külterületen
7.2	Csapadék-gazdálkodás a vízviesszatartás és a nagyobb beszivárgás érdekében

7.3.2	Zsilipek működésének módosítása a fő céltevékenységen kívüli időszakban
7.4.1	Csúcsrajáratás hatásának csökkentése
7.4.2	A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.4.3	Vízmegosztás nem árvízi időszakban, ill. az ökológiai kisvíz biztosítása mindkét ágban
17.1	Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
17.6	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
17.8	Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával, árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével: (lásd 6.2, 6.3, 6.7, 6.8.3 intézkedések)
17.9	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken, a jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazásával (zárt korona vagy aljnövényzet, tarvágás mellőzése, erdei utak kijelölése)
18.1	Tájiidegen (különösen inváziós) fajok bejutásának megakadályozása (pl. megfelelő halrács alkalmazása)
18.2	Természetes vizekben folytatott halászati és horgászati tevékenység jó gyakorlatának megvalósítása
18.3	Kórokozók vízbe jutásának megakadályozása
23.1	Vízvisszatartás épületekről, ingatlanokról és közterületeken
23.2	Vízvisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon, záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.3	Területi vízvisszatartás. A 17.5 intézkedés vízvisszatartó hatásán túl, síkvidéki területen vízvisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben
23.4	Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölyszerűen kiszélesített szakaszokon
30.1	Mezőgazdasági területől származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező)
30.2	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező, homokfogó, olajfogó)
31.1	Talajvízdúsítás szabályozása
31.2	Szénhidrogén termeléshez, feltáráshoz használt kutakból kitermelt folyadék visszasajtolásának szabályozása
32.1	A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
32.2	Belvízcsatornák drénező hatásának csökkentése, megszüntetése (duzzasztás, mederfenék emelés, csatorna megszüntetése)
32.3.1	Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztással
33.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
33.2	Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozását, vízkormányzás és vízpótlás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére
34.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
34.2	A természetvédelmi szempontból megkövetelt vízminőség biztosítása, az egyéb vízminőség-védelmi intézkedéseken felül

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetében a kötelezően betartandó előírások az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E26	Az előhasználatok során az elegyfa fajok alsó és felső lombkorona szintben hagyása, fenntartása, lehetőség szerint a természetes erdőtársulásra/közösségi jelentőségű élőhelyre jellemző összetételben, mennyiségben és többé-kevésbé egyenletes eloszlásban.
E27	A természetes erdőtársulás/közösségi jelentőségű élőhely megfelelő állományszerkezetének kialakítása érdekében a nevelővágások során az alsó lombkorona- és a cserjeszint kialakítása, a kialakult szintek megfelelő záródásának fenntartása.
E28	Őshonos fafajokkal jellemezhető faállományokban a nevelővágások során az idegenhonos fa- és cserjefajok egyedszámának (arányának) a lehetséges minimális szintre szorítása, illetve lehetőség szerinti teljes eltávolítása.
E38	Őshonos fafajú állományok véghasználatá során átlagosan 5-20% területi lefedettséget biztosító mikroélőhelyek visszahagyása, lehetőleg az idős állomány összetételét jellemző formában.
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E50	A vágásterületen történő égetés mellőzése.
E57	Az erdőfelújításban, pótlásban, állománykiegészítésben kizárólag tájhonos fafaj alkalmazása.

E) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE5 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységben található őshonos fafajok alkotta erdők szerkezete, fajösszetétele csak részben mondható természetszerűnek. Az erdők állapotának fenntartása és javítása természetvédelmi szempontokat figyelembe vevő erdőgazdálkodással lehetséges. A fenti előírások ezt a célt szolgálják.

3.2.1.2.6. KE6 kezelési egység

A) Kezelési egység meghatározása:

Nem őshonos fafajú erdők, fasorok, facsoportok tartoznak ide. Az érintett területek kiterjedése: 144 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR2011 kódú területek tartoznak ide:

H5a - löszgyepek, kötött talajú sztyeprétek

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

P3 - újonnan létrehozott, őshonos vagy idegenhonos fafajú fiatal erdősítés

RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

RDb - őshonos lombos fafajokkal elegyes idegenhonos lombos vagy vegyes erdők

S1 - ültetett akácok

S2 - nemesnyárasok

S3 - egyéb ültetett tájidegen lombos erdők

S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai

S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

6250 – síksági pannon löszgyepek

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A tervezési terület a 2-19 Kurca, illetve nagyjából a 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén található. Közvetlenül érinti a terület összes jelentősebb vízfolyását, illetve a Kardoskúti Fehér-tavat és a Csikópusztai-tavat. A terület magasabb térszínein alapvetően szántó dominanciájú mezőgazdasági területek az uralkodóak, csak az alacsonyabban fekvő viszonylag kis kiterjedésű szikes laposokban – jellemzőek a néhány hektár kiterjedésű, asztatikus jellegű, viszonylag kis tartósságú (efemer) szikes tavak, mocsarak – maradtak fenn az egykori vizes élőhelyek hírmondói.

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki, a 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	11. prioritás	12. prioritás
Gyúló-i-csatorna	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	23, 2.4	
Kenyere-ér	6.7, 6.8	34
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	6	18.1
Kórógy-ér	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	6	2, 30
Ludas-ér	6	2, 30
Mágocs-ér	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	23	6.7, 6.8
Veker-ér-csatorna	2.4, 23, 32	2, 30

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	11. prioritás	12. prioritás
Kakasszéki-tó	2, 30	6.7, 6.8

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	11. prioritás	12. prioritás
Gyúló-i-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	12,81	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	97,53	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	88,36	23, 2.4	
Kenyere-ér	vízfolyás vízgyűjtő	239,40	2.4, 23, 32	6
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	58,88	6	18.1
Kórógy-ér	vízfolyás vízgyűjtő	289,81	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	116,95	6	2, 30
Ludas-ér	vízfolyás vízgyűjtő	78,68	6	2, 30

Mágocs-ér	vízfolyás vízgyűjtő	276,77	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	136,19	2.4, 23, 32	6
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	36,96	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	185,93	2.4, 23, 32	34
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	14,60	2.4	23
Veker-ér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	260,00	2.4, 23, 32	2.4
Kakasszéki-tó	tó vízgyűjtő	41,66	2, 30	6.7, 6.8, 2.4, 23

Natura 2000 területek intézkedései:

Natura 2000 terület elnevezése	Natura 2000 terület elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)		
		16. prioritás	17. prioritás	18. prioritás
HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	2.4, 23, 32	34	6

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	11. prioritás	12. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	34, 18.1	2.4, 23, 32
Kiszombor-Csipkési-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	2.4, 23, 32	18.1
Maros kelet	2.4, 23, 32	18.1
Szőreg-Deszk-Kübekházi-főcsatorna	6.7, 6.8	23
Cigánykaér-csatorna	6.7, 6.8	23
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	6.7, 23, 32	34
Kutaséri-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Sámson-Ápátfalvi-Szárazér-csatorna	2.4, 23, 32	34, 18.1
Tótkomlós-éri-csatorna		

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	11. prioritás	12. prioritás
Kardoskúti Fehér-tó	2, 30	23, 32

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	11. prioritás	12. prioritás
Deszk–Fehértói-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	92,80	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	vízfolyás vízgyűjtő	225,49	34	2.4, 23, 32
Kiszombor–Csipkési-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	13,74	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	33,71	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	vízfolyás vízgyűjtő	147,17	2.4, 23, 32	
Maros kelet	vízfolyás vízgyűjtő	148,57	2.4, 23, 32	34
Szőreg–Deszk–Kübekházi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	43,99	2.4, 23, 32	2, 30
Kardoskúti-Fehér-tó	tó vízgyűjtő	13,07	2, 30	23
Cigánykaér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	109,02	23	2.4, 23, 32
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	277,85	2.4, 23, 32	34
Sámson–Apátfalvi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	502,50	2.4, 23, 32	34
Tótkomlós-éri-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	201,84		

Intézkedések megnevezése, rövid leírása:

VGT szerinti azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
2.4	Művelési ág váltás (szántó - gyeperdő, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
2.5	A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való hasznosításának szabályozása (követelmények és tilelmak)
6.1	Hosszirányú szabályozás csökkentése (partvédő művek elbontása a meder oldalirányú fejlődésének biztosítása érdekében)
6.2	Mederforma és a növényzónák (parti pufferzóna, zonáció, hullámtér/ártér) rehabilitációja a jó állapot fenntartása érdekében

6.3	Az oldalirányú átjárhatóság rehabilitációja: töltések bontása (nyílt ártér kialakítása), áthelyezése (hullámtér szélesítése a jó állapotnak megfelelően), hullámtéri és mentett oldali holtágak és mellékágak vízellátása
6.4	Árvízi kockázatkezelési szempontból felesleges műtárgyak bontása, a mederszakasz rehabilitációja
6.5.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, kotrás korlátozása (lásd a 6.11.3 intézkedést is), amilyen mértékben az árvízi levezető kapacitás biztosítása ezt megengedi, a jó potenciálnak megfelelő fenntartás érdekében
6.5.2	Mederátvágás megfelelő vonalvezetéssel és mederformával
6.5.3	A parti növényzóna állapotának javítása az árvízvédelmi funkcióval összehangolva (a jó ökológiai potenciálnak megfelelő viszonyok elérése)
6.5.4	Hullámtér rendszeres előntése, hullámtéri mellékágak és holtágak összekapcsolása, vízpótlása, mesterséges vápák, ivadéknevelő helyek kialakítása, hullámtér lokális szélesítése
6.5.5	Kompenzációs hullámtéri erdősítés áramlási holtterekben, az erdősítés jó gyakorlatának kidolgozása, természetvédelmi szempontok figyelembevételével
6.5.6	Töltések esetén mentett oldali vízpótlás
6.6	Síkvidéki csatornázott vízfolyások rehabilitációja
6.7	Parti sávban a mezőgazdasági tevékenység megszüntetése, a megfelelő növényzóna helyreállítása
6.8.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, fenntartás (kotrás) jó gyakorlat szerint
6.8.2	Kanyargósság javítása a spontán fejlődés lehetőségének biztosításával, kiöblösödések kialakításával
6.8.3	Növényzónák részleges rehabilitációja, fenntartás (növényirtás) jó gyakorlat szerint
6.9	Kis- és középvízi mederszabályozás felszámolása (sarkantyúk, mederbiztosítások, partvédő művek bontása)
6.10	Kikötők átalakítása
6.11.1	Hajózási tevékenység adaptációja
6.11.2	Sarkantyúk átalakítása, feliszapolódás eltávolítása parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas szakaszokon
6.11.3	Kotrás korlátozása, különös tekintettel a parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas mederszakaszokon
6.15	Külterületi partszakaszok rehabilitációja (pl. burkolatok elbontása, partközeli mederprofil módosítása) és fenntartása
7.1	A belvízelvezetés módosítása, csapadékgazdálkodás külterületen
7.2	Csapadék-gazdálkodás a vízviasszatartás és a nagyobb beszivárgás érdekében
7.3.2	Zsilipek működésének módosítása a fő céltevékenységen kívüli időszakban
7.4.1	Csúcsrajáratás hatásának csökkentése
7.4.2	A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.4.3	Vízmegosztás nem árvízi időszakban, ill. az ökológiai kisvíz biztosítása mindkét ágban
17.1	Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
17.6	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
17.8	Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával,

	árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével: (lásd 6.2, 6.3, 6.7, 6.8.3 intézkedések)
17.9	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken, a jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazásával (zárt korona vagy aljnövényzet, tarvágás mellőzése, erdei utak kijelölése)
18.1	Tájidegen (különösen inváziós) fajok bejutásának megakadályozása (pl. megfelelő halrács alkalmazása)
18.2	Természetes vizekben folytatott halászati és horgászati tevékenység jó gyakorlatának megvalósítása
18.3	Kórokozók vízbe jutásának megakadályozása
23.1	Vízvisszatartás épületekről, ingatlanokról és közterületeken
23.2	Vízvisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon, záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.3	Területi vízvisszatartás. A 17.5 intézkedés vízvisszatartó hatásán túl, síkvidéki területen vízvisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben
23.4	Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon
30.1	Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező)
30.2	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező, homokfogó, olajfogó)
31.1	Talajvízdúsítás szabályozása
31.2	Szénhidrogén termeléshez, feltáráshoz használt kutakból kitermelt folyadék visszasajtolásának szabályozása
32.1	A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
32.2	Belvízcsatornák drénező hatásának csökkentése, megszüntetése (duzzasztás, mederfenék emelés, csatorna megszüntetése)
32.3.1	Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztással
33.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
33.2	Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozását, vízkormányzás és vízpótlás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére
34.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
34.2	A természetvédelmi szempontból megkövetelt vízminőség biztosítása, az egyéb vízminőség-védelmi intézkedéseken felül

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

Erdők esetében a kötelezően betartandó előírások az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendeletben szerepelnek.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
E09	A fakitermeléshez és anyagmozgatáshoz szükséges közelítő nyomok csak a közösségi jelentőségű fajok és élőhelyek védelmének figyelembe vételével.
E25	Erdészeti termékek szállításának, faanyag közelítésének korlátozása gyepterületen, tisztáson (a közösségi jelentőségű élőhelyek és fajok védelme érdekében).
E44	Fakitermelés augusztus 15. és február 1. között.
E62	Az idegenhonos és tájidegen fafajú faállományok véghasználata és felújítása során a természetes cserje- és lágyszárú szint kímélete, valamint a talajtakaró megóvása.

E) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

A KE6 kezelési egység vonatkozásában nincsenek élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A kezelési egységbe tartozó erdők idegenhonos fajokból állnak. Az erdők átalakítása tájra jellemző erdőtípusokká, a természetszerű erdőfoltok kiterjedésének növelése a természetes élőhely- és fajdiverzitást jelentősen növelheti. A fenti javaslatok e célt szolgálják.

3.2.1.2.7. KE7 kezelési egység**A) Kezelési egység meghatározása:**

A jelenleg szántóként használt területek tartoznak ide, melyek döntő részénél az extenzívebb használat, egy részénél hosszú távon a gyeppé alakítás a cél. Az érintett területek kiterjedése: 10518 ha.

B) Kezelési egység megfeleltetése/Érintettség vizsgálata:

a) Az alábbi ÁNÉR2011 kódú területek tartoznak ide:

B3 - vízparti virágkákás, csetkákás, vízi hídörös, mételykórós mocsarak

F2 - szikes rétek

I1 - nedves felszínek természetes pionír növényzete

OB - jellegtelen üde gyepek

OC - jellegtelen száraz-félszáraz gyepek

OF - magaskórós ruderalis gyomnövényzet

OG - taposott gyomnövényzet és ruderalis iszapnövényzet

P2a - üde és nedves cserjések

P2b - galagonyás-kökényes-borókás száraz cserjések

RA - őshonos fajú facsoportok, fasorok, erdősávok

S1 - ültetett akácosok

S6 - nem őshonos fafajok spontán állományai

S7 - nem őshonos fajú facsoportok, erdősávok és fasorok

T1 - egyéves, intenzív szántóföldi kultúrák

T2 - évelő, intenzív szántóföldi kultúrák

T6 - extenzív szántók

T8 - extenzív szőlők és gyümölcsösök
T9 - kiskertek
T10 - fiatal parlag és ugar
T12 - évelő energianövények ültetvényei

b) Az alábbi Natura 2000 élőhelyek tartoznak ide:

3130- Oligo-mezotróf állóvizek *Littorelletea uniflorae* és/vagy *Isoeto-Nanojuncetea* vegetációval (nem jelölő élőhelytípus)

C) Gazdálkodáshoz köthető általános kezelési javaslatok:

a) Vadgazdálkodás:

A tervezési terület által érintett vadgazdálkodási egységek érvényes vadgazdálkodási üzemtervei értelmében a Natura 2000 területeken tilos olyan tevékenységet folytatni, amely a jelölő fajok állományát és/vagy a jelölő élőhelytípus fennmaradását veszélyezteti.

b) Vízgazdálkodás:

A tervezési terület a 2-19 Kurca, illetve nagyjából a 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegység területén található. Közvetlenül érinti a terület összes jelentősebb vízfolyását, illetve a Kardoskúti Fehér-tavat és a Csikópusztai-tavat. A terület magasabb térszínein alapvetően szántó dominanciájú mezőgazdasági területek az uralkodóak, csak az alacsonyabban fekvő viszonylag kis kiterjedésű szikes laposokban – jellemzőek a néhány hektár kiterjedésű, asztatikus jellegű, viszonylag kis tartósságú (efemer) szikes tavak, mocsarak – maradtak fenn az egykori vizes élőhelyek hírmódjai.

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki, a 2-19 Kurca vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	13. prioritás	14. prioritás
Gyúló-i-csatorna	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	23, 2.4	
Kenyere-ér	6.7, 6.8	34
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	6	18.1
Kórógy-ér	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	6	2, 30
Ludas-ér	6	2, 30
Mágocs-ér	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30

Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	23	6.7, 6.8
Veker-ér-csatorna	2.4, 23, 32	2, 30

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	13. prioritás	14. prioritás
Kakasszéki-tó	2, 30	6.7, 6.8

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	13. prioritás	14. prioritás
Gyúló-i-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	12,81	23	6.7, 6.8
Hajdú-ér-Ottlakai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	97,53	2, 30	6.7, 6.8
Hódtó-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	88,36	23, 2.4	
Kenyere-ér	vízfolyás vízgyűjtő	239,40	2.4, 23, 32	6
Kopáncs-Kistiszai-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	58,88	6	18.1
Kórógy-ér	vízfolyás vízgyűjtő	289,81	2.4, 23, 32	2, 30
Kurca-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	116,95	6	2, 30
Ludas-ér	vízfolyás vízgyűjtő	78,68	6	2, 30
Mágocs-ér	vízfolyás vízgyűjtő	276,77	6	2.4, 23, 32
Mátyáshalmi-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	136,19	2.4, 23, 32	6
Nagyfa-Hódtói-összekötő-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	36,96	23, 2.4	
Szárazér-Porgányi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	185,93	2.4, 23, 32	34
Szegvár-Mindszenti-határcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	14,60	2.4	23
Veker-ér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	260,00	2.4, 23, 32	2.4
Kakasszéki-tó	tó vízgyűjtő	41,66	2, 30	6.7, 6.8, 2.4, 23

Natura 2000 területek intézkedései:

Natura 2000 terület elnevezése	Natura 2000 terület elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)		
		19. prioritás	20. prioritás	21. prioritás
HUKM10004	Vásárhelyi- és Csanádi-puszták	2.4, 23, 32	34	6

A jelenleg elfogadott vízgyűjtő gazdálkodási tervet a Kormány a 1155/2016. (III.31.) Korm. határozatban hirdette ki. A 2-21 Maros vízgyűjtő-gazdálkodási alegységen érvényben lévő Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv szerinti természetvédelmi szempontú intézkedései az alábbiak:

Vízfolyások intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	13. prioritás	14. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	34, 18.1	2.4, 23, 32
Kiszombor-Csipkési-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	2.4, 23, 32	18.1
Maros kelet	2.4, 23, 32	18.1
Szőreg-Deszk-Kübekházi-főcsatorna	6.7, 6.8	23
Cigánykaér-csatorna	6.7, 6.8	23
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	6.7, 23, 32	34
Kutaséri-csatorna	2.4, 23, 32	6, 18.1
Sámson-Apátfalvi-Szárazér-csatorna	2.4, 23, 32	34, 18.1
Tótkomlós-éri-csatorna		

Állóvizek intézkedései:

Víztest elnevezése	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
	13. prioritás	14. prioritás
Kardoskúti Fehér-tó	2, 30	23, 32

Vízgyűjtők intézkedései:

Víztest elnevezése	Víztest típusa	A vízgyűjtő területe	Javasolt intézkedések (az intézkedések kódjait lásd külön táblázatban)	
		km ²	13. prioritás	14. prioritás
Deszk-Fehértói-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	92,80	2.4, 23, 32	34
Élővíz-csatorna (Maros)	vízfolyás vízgyűjtő	225,49	34	2.4, 23, 32
Kiszombor-Csipkési-	vízfolyás	13,74	6.7, 6.8	2, 30

főcsatorna	vízgyűjtő			
Kócsóhát-Porgány-éri-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	33,71	6.7, 6.8	2, 30
Maros torkolat	vízfolyás vízgyűjtő	147,17	2.4, 23, 32	
Maros kelet	vízfolyás vízgyűjtő	148,57	2.4, 23, 32	34
Szőreg–Deszk–Kübekházi-főcsatorna	vízfolyás vízgyűjtő	43,99	2.4, 23, 32	2, 30
Kardoskúti-Fehér-tó	tó vízgyűjtő	13,07	2, 30	23
Cigánykaér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	109,02	23	2.4, 23, 32
Királyhegyesi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	277,85	2.4, 23, 32	34
Sámson–Apátfalvi-Szárazér-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	502,50	2.4, 23, 32	34
Tótkomlós-éri-csatorna	vízfolyás vízgyűjtő	201,84		

Intézkedések megnevezése, rövid leírása:

VGT szerinti azonosító	Intézkedések rövid leírása, megnevezése
2.4	Művelési ág váltás (szántó - gyeperdő, szántó - erdő, szántó-vizes élőhely konverzió)
2.5	A szennyvíziszap mezőgazdasági területen való hasznosításának szabályozása (követelmények és tilelmak)
6.1	Hosszirányú szabályozás csökkentése (partvédő művek elbontása a meder oldalirányú fejlődésének biztosítása érdekében)
6.2	Mederforma és a növényzónák (parti pufferzóna, zonáció, hullámtér/ártér) rehabilitációja a jó állapot fenntartása érdekében
6.3	Az oldalirányú átjárhatóság rehabilitációja: töltések bontása (nyílt ártér kialakítása), áthelyezése (hullámtér szélesítése a jó állapotnak megfelelően), hullámtéri és mentett oldali holtágak és mellékágak vízellátása
6.4	Árvízi kockázatkezelési szempontból felesleges műtárgyak bontása, a mederszakasz rehabilitációja
6.5.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, kotrás korlátozása (lásd a 6.11.3 intézkedést is), amilyen mértékben az árvízi levezető kapacitás biztosítása ezt megengedi, a jó potenciálnak megfelelő fenntartás érdekében
6.5.2	Mederátvágás megfelelő vonalvezetéssel és mederformával
6.5.3	A parti növényzóna állapotának javítása az árvízvédelmi funkcióval összehangolva (a jó ökológiai potenciálnak megfelelő viszonyok elérése)
6.5.4	Hullámtér rendszeres előntése, hullámtéri mellékágak és holtágak összekapcsolása, vízpótlása, mesterséges vágások, ivadéknövelő helyek kialakítása, hullámtér lokális szélesítése
6.5.5	Kompenzációs hullámtéri erdősítés áramlási holtterekben, az erdősítés jó gyakorlatának kidolgozása, természetvédelmi szempontok figyelembevételével
6.5.6	Töltések esetén mentett oldali vízpótlás
6.6	Síkvidéki csatornázott vízfolyások rehabilitációja

6.7	Parti sávban a mezőgazdasági tevékenység megszüntetése, a megfelelő növényzóna helyreállítása
6.8.1	Trapézmeder forma természetesebbé tétele, fenntartás (kotrás) jó gyakorlat szerint
6.8.2	Kanyargósság javítása a spontán fejlődés lehetőségének biztosításával, kiöblösödések kialakításával
6.8.3	Növényzónák részleges rehabilitációja, fenntartás (növényirtás) jó gyakorlat szerint
6.9	Kis- és középvízi mederszabályozás felszámolása (sarkantyúk, mederbiztosítások, partvédő művek bontása)
6.10	Kikötők átalakítása
6.11.1	Hajózási tevékenység adaptációja
6.11.2	Sarkantyúk átalakítása, feliszapolódás eltávolítása parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas szakaszokon
6.11.3	Kotrás korlátozása, különös tekintettel a parti szűrésű vízbeszerzésre alkalmas mederszakaszokon
6.15	Külterületi partszakaszok rehabilitációja (pl. burkolatok elbontása, partközeli mederprofil módosítása) és fenntartása
7.1	A belvízelvezetés módosítása, csapadékgazdálkodás külterületen
7.2	Csapadék-gazdálkodás a vízvisszatartás és a nagyobb beszivárgás érdekében
7.3.2	Zsilipek működésének módosítása a fő céltevékenységen kívüli időszakban
7.4.1	Csúcsrajáratás hatásának csökkentése
7.4.2	A vízmegosztás módosítása az ökológiai kisvíz biztosítása érdekében
7.4.3	Vízmegosztás nem árvízi időszakban, ill. az ökológiai kisvíz biztosítása mindkét ágban
17.1	Szennyezőanyag és hordalék lemosódás csökkentése gyepesítéssel, fásítással, lejtős területeken teraszolással, beszivárgó felületekkel, belterületi növénytermesztés izolálásával
17.6	A legeltetés és a takarmánygazdálkodás jó gyakorlata legelőkre
17.8	Vízfolyások és tavak melletti pufferzónák kialakítása gyepesítéssel vagy agrár-erdészeti módszerrel (összehangolás a parti növényzónák rehabilitációjával, árvízvédelmi és fenntartási szempontok figyelembevételével: (lásd 6.2, 6.3, 6.7, 6.8.3 intézkedések)
17.9	Az erózió és a lefolyás csökkentése erdőterületeken, a jó erdőgazdálkodási gyakorlat alkalmazásával (zárt korona vagy aljnövényzet, tarvágás mellőzése, erdei utak kijelölése)
18.1	Tájidegen (különösen inváziós) fajok bejutásának megakadályozása (pl. megfelelő halrács alkalmazása)
18.2	Természetes vizekben folytatott halászati és horgászati tevékenység jó gyakorlatának megvalósítása
18.3	Kórokozók vízbe jutásának megakadályozása
23.1	Vízvisszatartás épületekről, ingatlanokról és közterületeken
23.2	Vízvisszatartás tározással dombvidéki területeken, kisvízfolyásokon, záportározókban, esetleg állandó tározókban
23.3	Területi vízvisszatartás. A 17.5 intézkedés vízvisszatartó hatásán túl, síkvidéki területen vízvisszatartás a táblákon belüli mélyedésekben
23.4	Vízvisszatartás tározással síkvidéken belvíztározókban, illetve medertározás öbölszerűen kiszélesített szakaszokon
30.1	Mezőgazdasági területről származó belvizek szűrése a befogadóba történő

	bevezetés előtt (szűrőmező)
30.2	Elválasztott rendszerrel összegyűjtött csapadékvíz szűrése a befogadóba történő bevezetés előtt (szűrőmező, homokfogó, olajfogó)
31.1	Talajvízdúsítás szabályozása
31.2	Szénhidrogén termeléshez, feltáráshoz használt kutakból kitermelt folyadék visszasajtolásának szabályozása
32.1	A bányászati vízkivételek szabályozása és a víz felhasználása
32.2	Belvízcsatornák drénező hatásának csökkentése, megszüntetése (duzzasztás, mederfenék emelés, csatorna megszüntetése)
32.3.1	Folyók eltereléséből, bevágódásából származó alacsony folyó vízszint miatt bekövetkezett talajvízszint-süllyedés kompenzációja vízpótlással, mederbeli fenékküszöbös duzzasztással
33.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
33.2	Vízpótlás ökológiai céllal, beleértve a vízkivételek speciális szabályozását, vízkormányzás és vízpótlás megoldása a természetvédelmi igények kielégítésére
34.1	Natura 2000-es területekre vonatkozó előírások betartása
34.2	A természetvédelmi szempontból megkövetelt vízminőség biztosítása, az egyéb vízminőség-védelmi intézkedéseken felül

D) Gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető kezelési előírás-javaslatok:

a) Kötelezően betartandó előírások:

A KE7 kezelési egység vonatkozásában nincsenek kötelezően betartandó előírások.

b) Önkéntesen vállalható előírás-javaslatok:

Kód	Önkéntes fejlesztési javaslat megnevezése
SZ04	Pillangósok esetén természetkímélő kaszálás, vadriasztó lánc használata kötelező.
SZ07	Fokozottan védett, földön fészkelő madárfaj fészkének, fiókáinak megtalálása esetén a betakarítást, illetve kaszálást azonnal abba kell hagyni, és haladéktalanul értesíteni kell a működési terület szerinti nemzeti park igazgatóságot. A gazdálkodó értesítésétől számított 3 munkanapon belül az igazgatóság köteles a gazdálkodót a kaszálásra, illetve betakarításra vonatkozó feltételekről tájékoztatni. Amennyiben a megadott határidőn belül nem érkezik válasz, akkor a megkezdett munkavégzés a többi előírás figyelembevételével folytatható.
SZ10	Trágya, műtrágya: természetes vizektől mért 200 m-en belül trágya, műtrágya nem deponálható.*
SZ14	A parcella szélein legalább 3 m széles növényvédőszer mentes táblaszegélyt kell hagyni, ahol szükség esetén mechanikai gyomirtást kell végezni.**
SZ17	Természetközeli állapotú erdőtervi jellel ellátott láperdő és keményfás ligeterdő, illetve vizes élőhely szélétől számított 50 m-es sávban szántóföldi növénytermesztés során kemikáliák és bioregulátorok nem alkalmazhatók.
SZ30	Mozaikos kisparcellás gazdálkodás folytatása, ahol egy tábla mérete legfeljebb 10 hektár.
SZ43	Fás szárú és lágyszárú energetikai ültetvény telepítése tilos.

*Gondoskodni kell róla, hogy a trágya csurgalékvíz ne érjen el természetes vizeket.

**A mechanikai gyomirtás költségi időszakon kívül végezhető.

E) Élőhelyrekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatok:

Kód	Önkéntes előírás-javaslat megnevezése
SZ53	Szántó füves élőhelyé alakítása spontán felhagyással.
SZ55	Szántó füves élőhelyé alakítása, lucerna kultúrát követő spontán gyepesedéssel.
SZ74	Őshonos fajokból álló fasorok, facsoportok, szoliter fák, cserjefoltok telepítése.

Szántóterületek esetében az extenzívebb használat, illetve a gyepterületekké történő átalakulás a kívánatos cél. Ez többféle módon valósítható meg. Az extenzívebb használat elsősorban megfelelő kultúrák és fajták választásával, a szegélyélőhelyek fenntartásával, kíméletével érhető el. Visszagyepesítés esetén a spontán felhagyás a legoptimálisabb módszer, amikor hagyni kell, hogy az egykori szántó a környező gyepterületek magkészletéből gyepesedjen be, magvetést nem alkalmaznak, csak a gyommentesítésről kell gondoskodni gyakori kaszálással, szárzúzással. Másik módszer a lucerna telepítés, majd spontán gyepesedés elősegítése.

F) Kezelési javaslatok indoklása:

A szántó területeken természetkímélő gazdálkodási technológiák bevezetése a kívánatos. A szántóterületekkel szomszédos természetyszerű gyepek, vizes élőhelyek, természetesszerű erdők védelme érdekében fontos a vegyszerterhelés csökkentése. Hosszútávon egyes szántóterületek gyepesítése javasolt.

Víztakarékos növénytermesztési módok bevezetésével kisebb a felszíni vízhasználat, a talajvízszint nem csökken le olyan nagy mértékben, így a természetközeli állapotú területek vízellátottsága jobb lesz..

3.2.2. Élőhely-rekonstrukció és élőhelyfejlesztés

Az élőhely-rekonstrukciós beavatkozások célja a területre jellemző természetközeli állapotok helyreállítása, az élőhelyek természetközeli állapotának megőrzése, a természetesség növelése, a területen előforduló fajok populációinak fenntartása, illetve növelése.

A KE2, KE3 és KE7 kezelési egységeknél szerepelnek önkéntes előírás-javaslatok az élőhely-rekonstrukcióra és élőhelyfejlesztésre vonatkozóan.

A pályázati forrásokból megvalósítandó élőhely-rekonstrukciós és élőhelyfejlesztési javaslatokat a 3.3.2. fejezet ismerteti.

3.2.3. Fajvédelmi intézkedések

Az élőhelyek megfelelő kezelésével általában biztosítható a tervezési területen élő közösségi jelentőségű, illetve védett, fokozottan védett, vagy regionális szempontból kiemelten fontos fajok fennmaradása.

Konkrét fajvédelmi intézkedések: fészkelés elősegítése költőládák, odúk kihelyezésével (kék vércse, szalakóta), költsék zavartalanságának biztosítása (elsősorban parlagi sas, kerecsensólyom) elsősorban ragadozó madarakat érintő szándékos vagy véletlen mérgezések megelőzése; elektromos vezetékek madárbaráttá tétele, illetve földkábelre cseréje.

3.2.4. Kutatás, monitorozás

Szükséges a teljes tervezési területre vonatkozó ÁNÉR alapú élőhelyterképezés 10 évenkénti ismétlése.

Monitoring jellegű felmérések végzése szükséges évente a jelölő fajok költőállományainak vonatkozásában. Szükséges továbbá vonuló és telelő állományok monitoringja az országos protokollok módszertani javaslatainak figyelembevételével, különös tekintettel a vonuló vízimadár szinkronmegfigyelésekre, az országos tűzok-, daru- és sasszinkron megfigyelésekre, a kék vércse őszi gyülekező monitoringjára.

3.3. A kezelési javaslatok megvalósításának lehetséges eszközei a jogszabályok és a tulajdonviszonyok függvényében

3.3.1. Agrártámogatások

3.3.1.1. Jelenlegi működő agrártámogatási rendszer

Az Unió csatlakozást követően hazánk támogatási rendszere a többi tagállaméhoz harmonizáltan alakult ki. Ez vonatkozik a Natura 2000 területekre is.

A tervezési területen igényelhető területalapú támogatások az alábbiak:

1. SAPS – egyszerűsített területalapú támogatás (Single Area Payment Scheme)

Az EMGA Garancia részlegéből minden hasznosított mezőgazdasági terület jogosult az egységes területalapú támogatásra. A hasznosított mezőgazdasági terület hazánkban a művelt szántó, gyeper és kertészeti hasznosítású területekre vonatkozik, melyek a MePAR rendszerben támogatható területként vannak nyilvántartva. Az egységes területalapú támogatás feltétele a terület művelésben tartása, valamint 2009-től a Kölcsönös Megfeleltetés (KM) rendszerének, kiemelten a "Helyes Mezőgazdasági és Környezeti Állapot" (HMKÁ) előírásainak betartása.

A 2014-2020 közötti EU költségvetési ciklusban az egyszerűsített területalapú támogatás megbontásával megjelent a Zöldítés, azaz az éghajlat és környezet szempontjából előnyös mezőgazdasági gyakorlatok követelménye. A Zöldítés három fő feltételből tevődik össze: a terménydiverzifikációból, az állandó gyepterületek megőrzéséből, valamint a minimum 5% ökológiai célterület kialakításából, fenntartásából. Emellett fontos megemlíteni, hogy a szántó és gyepterületek gyommentesítése, a fás szárú növényzettől mentesítése és a gyepterületek évi egyszeri tisztító kaszálásának követelménye is alapfeltétel lett.

A tervezési területen mind a gyepterületek, mind a szántóterületek esetében általános ennek a támogatásnak az igénybevétele.

2. Natura 2000 területek támogatása

Magyarország 2014-2020 közötti időszakra összeállított Vidékfejlesztési Programja alapján a vidékfejlesztési forrásból kompenzációs kifizetés adható a kijelölt Natura 2000 területen gazdálkodók számára. Tekintettel arra, hogy a 269/2007. Korm. rendelet alapján jelenleg gyepterületekre vannak hatályban földhasználati korlátozások, a Natura 2000

gyepterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke a 2016. gazdálkodási évtől 69 euro/ha.

A Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatás igénybevételéről a tervezési területen számszerű adattal nem rendelkezünk, a tapasztalatok alapján az igénylés nem teljes körű, de magas arányú.

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatás részletes szabályairól szóló 41/2012. (IV. 27.) VM rendelet alapján a Natura 2000 erdőterületek kompenzációs támogatásban részesülnek, melynek mértéke korcsoporttól és faállománytípus-csoporttól függően 40-230 euro/ha.

A Natura 2000 erdőterületek kompenzációs támogatás igénybevételéről a tervezési területen számszerű adattal nem rendelkezünk.

3. AKG – Agrár-környezetgazdálkodási támogatások

Magyarország 2014-2020 közötti időszakra összeállított Vidékfejlesztési Programja alapján tett Pályázati Felhívás szerint önkéntes vállalás esetén agrár-környezetgazdálkodási támogatás adható a tervezési területen gazdálkodók számára az alábbi, a természetmegőrzési terület célkitűzései szempontjából releváns előírást tartalmazó tematikus előíráscsoportok keretében. Kiemelendő, hogy az ország bármely területén pályázható szántó, gyepterület, ültetvény és nádas horizontális tematikus előíráscsoportok kötelező előírásai mellett választható előírásokból is vállalhat a gazdálkodó, mely mindegyik földhasználati kategóriában növeli a területhasználat extenzivitását.

4. Élőhely-fejlesztési célú nem termelő beruházások támogatása

Magyarország 2014-2020 közötti időszakra összeállított Vidékfejlesztési Programja alapján megjelent Élőhely-fejlesztési célú nem termelő beruházások támogatása pályázati felhívás négy beruházás típuson, a gyepterület-, zöldugor-, sövény- és méhlegelő telepítésen keresztül javíthatja a Natura 2000 területek élőhely diverzitását.

3.3.1.2. Javasolt agrártámogatási rendszer

A 2014-2020 időszakra szóló Vidékfejlesztési Program kialakításra és elfogadásra került, a különböző célok mentén összeállított műveletekre a pályázati felhívások eredményhirdetése megtörtént. A későbbi támogatási rendszerekre vonatkozó javaslatok az új támogatási formák megvalósítása és monitoringozása után kerülnének kialakításra.

1. a Natura 2000 gyepterületek kompenzációs támogatásának megtartása;
2. a gyepgazdálkodási célprogramok továbbfejlesztése a 3.1. fejezetben lehatárolt kezelési egységek és a gazdálkodáshoz köthető, támogatási rendszerbe illeszthető, önkéntesen vállalható kezelési előírás-javaslatok figyelembe vételével, beépítésével;
3. a természetvédelmi célú gyeptelepítés célprogram igénylésének jelentős növekedése érdekében a célprogram vonzóbbá tétele;
4. a Víz Keretirányelvhez kapcsolódó kompenzációs kifizetések bevezetése (belvíz érzékeny területek, part menti puffervonalak támogatása stb.);
5. a legeltetési állattartást ösztönző, segítő támogatások hatékonyságának növelése.

A támogatások javasolt szintjei az alábbiak:

1. kötelező szint: ezek azok a javasolt előírások, amelyek betartása indokolt a terület jelenlegi állapotának megőrzése érdekében. A fő területhasználati irányok meghatározása mellett olyan előírások meghatározása célszerű, melyek betartása alapvetően meghatározza a fajok, valamint az élőhelyek fennmaradását (pl.: gyepterület művelési ág fenntartására való kötelezés, a területéről történő vízelvezetés tiltása stb.). A 1698/2005 EC rendelet 38.§-a alapján kompenzációs kifizetésre jogosultak a Natura 2000 területen gazdálkodók a földhasználati korlátozásból eredő jövedelem kiesés, valamint többletköltség mértékéig;
2. önkéntes szint: A második előírás szint már a területek természeti értékeinek a növelésére irányul, olyan gazdálkodási formák ösztönzése mellett, melyek a fajok populációjának növekedését, valamint az élőhelyek állapotának javulását célozzák meg. Ebbe a kategóriába az agrár-környezetgazdálkodási logika mentén, önkéntes vállalkozás alapján, de a területi sajátosságok figyelembe vételével történik az előírások meghatározása a 3.1. fejezetben lehatárolt kezelési egységek és kezelési előírás-javaslatok figyelembe vételével;
3. komplex élőhely rehabilitációs/élőhely fejlesztési előírások: a harmadik típusú előírások az önkéntes szinten belül megjelenő speciális előírások, melyek a területek vonatkozásában a legjelentősebb változást jelentik. Olyan terület-, tájhasználat-váltási, illetve élőhely rekonstrukciós, rehabilitációs prioritások, irányok tartoznak ide, melyek eredményeként a terület arculata jelentősen megváltozik, természeti értékessége nagymértékben nő.

3.3.2. Pályázati források

Az élőhely-rehabilitációs beavatkozások célja a területre jellemző természetközeli állapotok helyreállítása, az élőhelyek természetközeli állapotának megőrzése, a természetesség növelése, a területen előforduló fajok populációinak fenntartása, illetve növelése.

KEHOP forrásból az alábbi intézkedéseket tervezi megvalósítani a nemzeti park igazgatóság a saját vagyonkezelésű területein:

KMNP Kardoskúti Fehértó területrész vonatkozásában:

- löszgyepek rehabilitációja;
- kis területű facsoport felújítások, telepítések őshonos fajokkal;
- kardoskúti Fehér-tó és környékén a természetes vízháztartási viszonyok helyreállítása.

KMNP Csanádi puszták területrész vonatkozásában:

- löszgyepek rehabilitációja;
- kis területű facsoport felújítások, telepítések őshonos fajokkal;
- vizes élőhelyek állapotának javítása érdekében csatornák, árkok felszámolása;
- nyári és téli tartási helyek fejlesztése a kiegyenlített legeltetési nyomás elérése érdekében.

3.3.3. Egyéb

A kezelési feladatok, a fenntartási terv céljainak megvalósulását elősegítő munkák közfoglalkoztatottak bevonásával valósulnak meg.

3.4. A terv egyeztetési folyamatának dokumentációja

A fenntartási terv egyeztetését az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4.§ 4. pontja alapján szükséges elvégezni. Az egyeztetés a 3.4.1. fejezetben felsorolt három különböző kommunikációs eszköz segítségével zajlik.

3.4.1. Felhasznált kommunikációs eszközök

1. Önkormányzati közzététel: a fenntartási terv elérhetősége, a mind szélesebb körű ismertség, nyilvánosság és véleménynyilvánítás biztosítása érdekében.

Az önkormányzati közzététel a 3.4.2. pontban feltüntetett, a természetmegőrzési terület által érintett önkormányzatok részére megküldött fenntartási terv tervezet véleményezhetőségét szolgáló 15 napos önkormányzati kifüggesztés keretében történik.

2. Az érintettek levélben történő megkeresése, tájékoztatása a kormányrendelet szerint.

A 3.4.2. pontban megnevezett szervezetek részére megküldésre kerül a Natura 2000 fenntartási terv tervezet, melynek véleményezésére 21 napon keresztül van lehetőség. A Hortobágy-Berettyó kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület esetében 4 db levél kerül kiküldésre.

3. Honlap: a fenntartási terv elérhetőségének biztosítása az együttműködő fél és a nemzeti park igazgatóság honlapján, a mind szélesebb körű ismertség, nyilvánosság és véleménynyilvánítás biztosítása érdekében.

3.4.2. A kommunikáció címzettjei

A kommunikáció érintett csoportjai az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X.8.) Korm. rendelet 4.§ 4. pontja értelmében - a szóban forgó természetmegőrzési terület vonatkozásában konkretizálva – az alábbiak.

a) gazdálkodók

HUKM10004: elsősorban a gyepterületeket kezelő földhasználók, különös tekintettel a legeltetési állattartást végzőkre és az állami erdőgazdálkodóra.

b) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói;

HUKM10004: megegyezik az a) pontban megjelölt célcsoporttal.

c) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok;

HUKM10004 – államigazgatási szervek:

1. Békés Megyei Kormányhivatal Békéscsabai Járási Hivatal Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály
2. Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Hatósági Főosztály
3. Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság
4. Békés Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
5. Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság
6. Békés Megyei Kormányhivatal Élelmiszerlánc-biztonsági és Földhivatali Főosztály
7. Csongrád Megyei Kormányhivatal Népegészségügyi és Élelmiszerlánc-biztonsági Főosztály
8. Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Kecskeméti Járási Hivatal Agrárügyi Főosztály Földművelésügyi Osztály
9. Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Hatósági Főosztály Bányászati Osztály

HUKM10004 – települési önkormányzatok: 12 db (Ambrózfalva, Békéssámson, Csanádalberti, Csanádpalota, Hódmezővásárhely, Kardoskút, Királyhegyes, Makó, Nagyér, Orosháza, Székkutas, Tótkomlós)

d) egyéb területhasználók;

HUKM10004: ilyen célcsoport nem került azonosításra.

e) agrár szaktanácsadók; g) falugazdászok;

HUKM10004: Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Békés Megyei Igazgatóság, Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Csongrád Megyei Igazgatóság

f) agrár szakmai és érdekképviselői szervezet;

HUKM10004: e) és g) pont alatt azonosított szervezeteken felül egyéb célcsoport nem került azonosításra.

g) egyéb indokolt célcsoport;

HUKM10004: ilyen célcsoport nem került azonosításra.

3.4.3. Egyeztetés hatósági és területi kezelő szervekkel

A Natura 2000 fenntartási terv tervezetének egyeztetése a következő területi és helyi szervek, szervezetek bevonásával történik.

a) gazdálkodók

A tervezési területet kezelő földhasználókkal a nemzeti park igazgatóság folyamatos kapcsolatban áll. Véleményük, javaslataik a fenntartási terv elkészítése során beépítésre kerültek, azokat a tervezési terület kezelési egységeinek lehatárolása és az azokra vonatkozó önkéntes előírások meghatározása során figyelembe vettük. A gazdálkodók számára nehezen kivitelezhető, a gazdálkodást jelentősen akadályozó, és természetvédelmi szempontból sem elengedhetetlen előírásokat nem építettük be a terv kezelési javaslatai közé.

b) agrár szaktanácsadók; g) falugazdászok;

A fenntartási terv tervezetének megismertetése az érintettekkel önkormányzati közzététel keretében történik, mely során lehetőségük van a fenntartási terv tervezettel kapcsolatos észrevételeik megküldésére.

c) a Natura 2000 területtel érintett földrészletek tulajdonosai és vagyongazdálkodói;

Megegyezik az a) pontban ismertetettekkel.

d) a Natura 2000 területen illetékességi vagy működési területtel rendelkező területi államigazgatási szervek és települési önkormányzatok;

A fenntartási terv tervezetének megismertetése az érintettekkel levélben történő tájékoztatás és önkormányzati közzététel keretében történik, mely során lehetőségük van a fenntartási terv tervezettel kapcsolatos észrevételeik megküldésére.

Az egyeztetés a 3.4.2. pontban felsorolt szervezeteket érinti.

e) egyéb területhasználók;

Ilyen célcsoport nem került azonosításra.

f) agrár szakmai és érdekképviselői szervezet;

A b) és g) pont alatt azonosított szervezeteken felül egyéb célcsoport nem került azonosításra, ezért az ott ismertetettek a mérvadók.

g) egyéb indokolt célcsoport;

HUKM10004: ilyen célcsoport nem került azonosításra

e) egyéb területhasználók;

Ilyen célcsoport nem került azonosításra.

f) agrár szakmai és érdekképviselői szervezet;

A b) és g) pont alatt azonosított szervezeteken felül egyéb célcsoport nem került azonosításra, ezért az ott ismertetettek a mérvadók.

g) egyéb indokolt célcsoport;

HUKM10004: ilyen célcsoport nem került azonosításra.

II. Térképek

